

**Gemeente
Haarlem**

Update strategisch huisvestingsplan onderwijs 2018 - 2022

1 februari 2018
Jeugd, onderwijs en sport

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Samenvatting	4
1. Huisvestingsscenario's primair onderwijs	7
1.1 Inleiding	7
1.2 Onderwijshuisvesting primair onderwijs stadsdelen	7
1.2.1 Stadsdeel Noord	7
1.2.2 Stadsdeel Zuidwest	12
1.2.3 Stadsdeel Centrum	14
1.2.4 Stadsdeel Oost	15
1.2.5 Stadsdeel Schalkwijk	17
1.3 Samenvattend overzicht scenario's stadsdelen	24
1.4 Fasering scenario's stadsdelen	25
1.5 Investeringsagenda primair onderwijs	26
1.6 Voortgezet onderwijs	28
2. IKC-vorming Haarlem	29
3. Kwaliteitskader primair en voortgezet onderwijs	33
Bijlage 1: Kwaliteitskader	33

Inleiding

Op 16 mei 2017 heeft het college het proces en onderdelen van het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs 2018-2022 vastgesteld. Op 8 juni 2017 is tijdens de vergadering van de commissie samenleving dit collegebesluit de informatienota ter espreking aangeboden. Dit betrof enerzijds een procesvoorstel van het college dat voorgelegd werd aan de commissie ten behoeve van bestuurlijke besluitvorming bij de kadernota 2017. Anderzijds was het bedoeld om de raad te informeren over de inhoudelijke inventarisatie en het vervolgproces.

Door het college is op 8 juni 2017 aan de commissie gevraagd akkoord te gaan met het uitwerken van een drietal onderwerpen, te weten Voorzieningenstructuur primair en speciaal onderwijs, Voorzieningenstructuur voortgezet (speciaal) onderwijs (inclusief VO in Schalkwijk) en kwaliteitskader onderwijshuisvesting.

In de achterliggende periode zijn deze onderwerpen uitgewerkt en opgenomen in de nu voorliggende 'Uitwerking Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs 2018-2022'. Tevens is een eerste uitwerking van een visie op Integrale Kindcentra (IKC's) opgenomen. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de Motie Integrale visie op integrale kindcentra.

In het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs (SHO) 2018 – 2022 is op basis van de toen voorhanden zijnde leerlingenprognoses de toekomstige ruimtebehoefte in het primair-, speciaal- en voortgezet onderwijs in beeld gebracht. Naast de autonome groei van het aantal leerlingen in de gemeente Haarlem¹ is in het SHO ook een inschatting gemaakt van de toename van het aantal leerlingen als gevolg van de effectuering van de woningbouwopgave in de Woonvisie.

De extra ruimtebehoefte kan niet worden opgevangen in de bestaande scholen, aanvullende capaciteit is de komende jaren nodig. Deze vergroting van de onderwijshuisvestingscapaciteit varieert per stadsdeel. Om te komen tot een integrale stedenbouwkundige ontwikkeling heeft er in de afgelopen periode constructief overleg plaatsgevonden tussen de schoolbesturen, de gemeentelijke afdeling onderwijshuisvesting, de gebiedsmanagers, stedenbouwkundigen en planologen van de verschillende stadsdelen. Doelstelling van dit overleg was het afstemmen van de woningbouwontwikkelingen en de groeiopgave onderwijshuisvesting zodat in de stedenbouwkundige opgave in voldoende mate rekening wordt gehouden met de groei van het onderwijs. Naast woningbouw dient er immers ook voldoende ruimte te zijn voor aanvullende maatschappelijke voorzieningen waaronder primair onderwijs, kinderopvang, sportvoorzieningen e.d. Op basis van dit overleg zijn voor de verschillende stadsdelen diverse huisvestingsscenario's opgesteld waarmee antwoord gegeven kan worden op de autonome groei en de groei op basis van de Woonvisie. Voor sommige stadsdelen dan wel buurten is alleen sprake van uitbreiding van de capaciteit, waarbij dan ook rekening wordt gehouden met aanvullende kindfuncties (kinder-/peuteropvang). In andere situaties zijn scenario's ontwikkeld waarbij de groei is aangegrepen om te komen tot een zekere herstructurering van het voorzieningenaanbod om daarmee ook antwoord te geven op een aantal complexere onderwijskundige en maatschappelijke vraagstukken (het versterken van de kansengelijkheid, de ontwikkeling van expertisecentra van onderwijs en zorg).

Deze nota start met een samenvatting. Daarna wordt uitgebreid ingegaan op de voorzieningenstructuur primair onderwijs en kort ook het voortgezet onderwijs. De nota wordt afgesloten met de onderwerpen Integrale Kindcentra (IKC's) en kwaliteitskader onderwijshuisvesting.

De in deze nota beschreven inhoudelijke ambities en de daarbij benodigde (extra) investeringen kunnen als onderlegger dienen bij toekomstige bestuurlijke besluitvorming voor beleid op de korte en middellange termijn, zoals bij de kadernota 2018 en bij de begroting 2019-2022.

¹ In de autonome groei is nog geen rekening gehouden met de woningtoename op grond van de Woonvisie.

Samenvatting

Voorzieningenstructuur primair en speciaal onderwijs

Voor het primair onderwijs is bekeken wat de bestaande capaciteit is en welke capaciteit in de toekomst nodig is als gevolg van de autonome groei en als gevolg van de woningbouwambitie. Per stadsdeel is beschreven welke situatie wordt verwacht en wat dit betekent voor de huisvesting van het primair onderwijs. Verder wordt beschreven op welke manier de groei naar verwachting wordt opgevangen. Bij de capaciteitsuitbreiding is bovendien rekening gehouden met de wens tot het realiseren van Integrale Kindcentra en met de benodigde extra capaciteit aan gymvoorzieningen voor het bewegingsonderwijs. Per stadsdeel is een te verwachten investering opgenomen. Er is rekening gehouden met een investering van € 2.000/m² BVO. Het bedrag per vierkante meter gaat uit van een vergoeding voor frisse scholen B met een aanvullend bedrag ter dekking van de prijsopdrijvende effecten van marktwerking. Dit ligt ruim boven de door de VNG geadviseerde norm maar past bij de huidige eisen die gesteld worden en bij de huidige marktomstandigheden. Deze marktomstandigheden kunnen natuurlijk veranderen in de toekomst. Het is de bedoeling dat jaarlijks bijgehouden wordt welke richting de marktomstandigheden op bewegen. Deze marktomstandigheden kunnen natuurlijk veranderen in de toekomst. Het is de bedoeling dat jaarlijks bijgehouden wordt welke richting de marktomstandigheden op bewegen. Dit bedrag houdt nog geen rekening met eventueel toekomstige verscherpte eisen zoals het realiseren van bijna energieneutrale gebouwen (BENG). Verder wordt uitgegaan van een bezetting van 0,5 kind per nieuwbouwwoning waar in het SHO nog uitgegaan werd van twee scenario's (0,35 kind en 0,5 kind). Het aantal van 0,5 kind benadert de werkelijkheid het meest. Hiermee komen we tot een investeringsagenda van € 23,0 - € 26,5 miljoen op de korte termijn (komende 4 jaar) plus € 31,4 - € 35,6 miljoen op de langere termijn (5 – 10 jaar).

In het SHO 2017 was nog een splitsing gemaakt tussen de autonome groei en de groei als gevolg van de woningbouw. De nu voorliggende scenario's zijn een vertaalslag van de integrale opgave waarvoor het onderwijs staat: vernieuwing door renovatie of vervangende nieuwbouw en het accommoderen van de groei waarvoor de gemeente staat en geven daarom een totaaloverzicht. Wel is bij de consequenties een overzicht gegeven van de financiële consequenties als gevolg van de Woonvisie zoals opgenomen in het SHO 2017.

Heroriëntatie voorzieningenstructuur Schalkwijk & Tienercollege

Speciale aandacht verdient de aanwezigheid van voortgezet onderwijs in Schalkwijk. Het aanbod aan voortgezet onderwijs in dit stadsdeel is aanwezig met het Het Rudolf Steiner college met een aanbod van MAVO, HAVO en VWO. Het oprichten van een nieuwe brede scholengemeenschap lijkt niet haalbaar vanwege het te lage te verwachten leerlingenaantal. Schoolbesturen geven aan dat een leerlingenaantal van ca. 900 – 1.200 nodig is voor een levensvatbare brede scholengemeenschap. De leerlingenaantallen in Schalkwijk en in Haarlem nemen onvoldoende toe om een brede levensvatbare school mogelijk te maken; tenzij grote aantallen ouders en leerlingen niet langer voor de bestaande scholen kiezen en dat is niet waarschijnlijk.

Vanuit de schoolbesturen in het primair onderwijs is daarom geopperd het concept van het juniorcollege nader te onderzoeken. Een juniorcollege biedt onderwijs aan 10-14 jarigen waarbij het de bedoeling is dat de overgang van primair onderwijs naar voortgezet onderwijs gemakkelijker wordt gemaakt. Ook kan dit bijdragen aan het vergroten van de gelijke kansen voor iedereen. Dit concept is in de uitwerking van het SHO als idee opgenomen, maar is nog niet nader besproken en verkend met de besturen van het voortgezet onderwijs. Dit onderwerp moet verder uitgewerkt worden in relatie tot de voorzieningenstructuur voortgezet (speciaal) onderwijs.

Voorzieningenstructuur voortgezet (speciaal) onderwijs

Voor het voortgezet onderwijs zijn de berekeningen van het SHO 2017 gehandhaafd en nog geen scenario's per stadsdeel of per school opgenomen. Wel is opgenomen wat de financiële consequenties zijn voor de al geplande projecten en voor de benodigde uitbreiding vanwege de groei voor de komende

vier jaar. Door de schoolbesturen worden verkennende gesprekken gevoerd over de huidige voorzieningestructuur en over de toekomst van het Haarlemse en regionale, scholenaanbod. Dit onderwerp vereist in de komende tijd nadere uitwerking en zal in 2018 worden opgeleverd.

Visie Integrale Kindcentra (IKC's)

Binnen de huisvestingsscenario's van het primair onderwijs is ruimtelijk rekening gehouden met de vestiging van Integrale Kindcentra. In het visiestuk wordt een eerste aanzet gegeven die verder ontwikkeld moet worden met partners zoals de schoolbesturen, organisaties voor kinderopvang en zorgpartners. In de visie wordt beschreven waarom de ontwikkeling van IKC's een ontwikkeling is waarop we de komende tijd gaan inzetten. Ook wordt een overzicht gegeven van de IKC's die Haarlem heeft. Bij de verdere uitwerking moet duidelijk worden wat de concrete ambities zijn en welke locaties willen en kunnen uitgroeien tot IKC's. Een enquête onder scholen en schoolbesturen maakt onderdeel uit van de vervolgstappen. Verder moet uitgewerkt worden wat de wijze is waarop voor kinderopvang geïnvesteerd wordt en hoe dit terugkomt in de te betalen huur. Het actualiseren van de nota medegebruik en verhuur maakt hier onder meer onderdeel van uit.

Kwaliteitskader onderwijshuisvesting

Schoolbesturen en gemeente hebben samen een kwaliteitskader opgesteld waaraan schoolgebouwen in Haarlem zouden moeten voldoen. De kwaliteitskaders voor het PO (incl. SO) en VO (incl. VSO) zijn tot stand gekomen in afstemming met schoolbesturen, gemeente, onderwijsveld en professionals. Hierin staat wat gezamenlijk wordt verstaan onder de basiskwaliteit van de schoolgebouwen voor het PO en VO. Het biedt inzicht en houvast voor alle partijen om afspraken te maken over het gewenste kwaliteitsniveau. De kwaliteitscriteria zijn richtinggevend, geen norm. De kaders houden rekening met de wettelijke minimale eisen uit het Bouwbesluit en met de kwaliteitscriteria op het terrein van duurzaamheid, gebruik (functioneel), beleving (architectonisch) en techniek. Er is ook een koppeling gelegd met de GPR², de Gemeentelijke Praktijk Richtlijn.

Met dit kwaliteitskader is een goede eerste aanzet gedaan om te bepalen wat de Haarlemse kwaliteit van schoolgebouwen moet zijn en om te bepalen wanneer renovatie een goede optie is. In een volgende stap moet het kwaliteitskader verder worden uitgewerkt waarbij onder meer antwoord moet komen op de vraag welke kosten hiermee samenhangen en hoe deze kosten worden verdeeld. Ook is het noodzakelijk dat meer inzicht verkregen wordt in de huidige technische staat van de schoolgebouwen.

Internationale school

De internationale school is niet opgenomen in de huisvestingsscenario's voor het primair of voortgezet onderwijs. De huisvesting van de internationale school staat min of meer los van de groei van de stad al zijn er ook raakvlakken. Op dit moment wordt gewerkt aan het kiezen van een tijdelijke locatie voor het voortgezet onderwijs van de internationale school dat per 1 augustus 2018 van start gaat. Daarnaast wordt gewerkt aan de definitieve huisvesting van zowel het primair als het voortgezet onderwijs. Uit de beperkte ervaring die er tot nu toe is ten aanzien van het primair onderwijs blijkt dat de belangstelling voor dit onderwijs nog groter is dan aanvankelijk werd gedacht.

Acties

Voor de komende tijd worden in het kader van het SHO de volgende punten als eerste opgepakt:

² GPR (Gemeentelijke Praktijk Richtlijn) vaststellen (GPR Gebouw meet duurzaamheid van woning- en utiliteitsbouw). Een gebouw kan scoren op energie, milieu, gezondheid, gebruikswaarde en toekomstwaarde. Vaak staan energiebezuiniging en milieuvriendelijkheid tegenover elkaar omdat de productie van energiebesparende maatregelen belastend zijn voor het milieu. Gezondheid gaat onder andere over de luchtkwaliteit. Gebruikswaarde gaat bijvoorbeeld over voldoende liften, zijn gangen en trappen breed genoeg etc. Toekomstwaarde geeft onder andere aan wat er overblijft als de gebruiker het gebouw verlaat.

- Uitwerking voorzieningenstructuur voortgezet onderwijs;
- Verdere uitwerking visie Integrale Kindcentra;
- Verdere uitwerking kwaliteitskader onderwijshuisvesting;
- Voorstel maken voor de definitieve investeringen voor de komende 4 jaar in de Kadernota.

1. Huisvestingsscenario's primair onderwijs

1.1 Inleiding

In de komende paragrafen wordt per stadsdeel ingegaan op de scenario's voor onderwijshuisvesting. Hierbij wordt uitgegaan van een benodigde investering van € 1.750 en van € 2.000/m² BVO. Dit bedrag is gebaseerd op de eis van Frisse scholen klasse B (€ 1.750) plus de marktsituatie (€ 2.000) in Haarlem. De VNG gaat uit van de norm van € 1.250/m² BVO. Verder wordt in de scenario's uitgegaan van 0,5 kind per nieuwbouwwoning, waar eerder nog gerekend werd met twee scenario's (0,35 kind en 0,5 kind). De ervaring heeft geleerd dat de werkelijkheid dichterbij 0,5 kind uitkomt dan bij 0,35 kind. Tot slot is nu ook rekening gehouden met de noodzaak van renovatie en vervangende nieuwbouw van schoolgebouwen. In het SHO was eerder alleen gerekend met uitbreiding vanwege de toename van de bevolking. De autonome groei en de groei als gevolg van de woonvisie zijn gekoppeld en integraal behandeld tot totaalscenario's voor de groei van het primair onderwijs.

1.2 ONDERWIJSHUISVESTING PRIMAIR ONDERWIJS STADSDELEN

1.2.1 STADSDEEL NOORD

Stadsdeel Noord is het grootste stadsdeel met circa 56.000 inwoners en 8 buurten. Er zijn 14 basisscholen die gehuisvest zijn in 21 locaties. Deze 14 basisscholen worden bestuurd door vier schoolbesturen.

Het aantal leerlingen anno 2017 is circa 5.500. Dit aantal zal exclusief de effecten van de Woonvisie de komende jaren groeien naar circa 5.700 en op termijn weer stabiliseren naar circa 5.650 (2030). Dit aantal leerlingen vraagt een normatieve ruimtebehoefte van 32.000 à 33.000 m² bruto vloeroppervlakte (BVO).

Op basis van de Woonvisie worden er de komende jaren circa 3.050 woningen gerealiseerd in Stadsdeel Noord. Tevens wordt er een aantal woningen onttrokken (circa 950), waardoor de effectieve toename van de woningvoorraad ongeveer 2.100 is voor de periode tot 2030. Voor de korte termijn (tot 2025) zal de groei van het aantal woningen zich vooral concentreren op de volgende locaties:

- Spaarnedamseweg 500 woningen
- Korte Verspronckweg 300 woningen
- Planetenlaan – Orionweg 600 woningen

De toename van de woningvoorraad in Haarlem Noord betekent een verwachte aanvullende groei van het aantal leerlingen van circa 250 à 360 leerlingen in het primair onderwijs (e.e.a. afhankelijk van de definitieve woningbouwprogrammering). Deze groei van het aantal leerlingen betekent een aanvullende ruimtebehoefte van 1.500 m² à 2.200 m² BVO. Daarnaast is er aanvullende speelruimte nodig ("schoolplein") en ruimte voor het parkeren van fietsen. In totaal is er een aanvullende ruimtebehoefte van circa 2.400 m² à 3.600 m² (bebouwd en onbebouwd oppervlakte). De ruimtebehoefte voor parkeren van auto's (lang parkeren) en brengen en halen van leerlingen is niet meegenomen.

HUISVESTINGSCENARIO'S STADSDEEL NOORD

Op basis van de autonome groei en de groei als gevolg van de Woonvisie wordt voor Stadsdeel Noord een leerlingengroei verwacht van 450 à 600 leerlingen³. Dit betekent een aanvullende ruimtebehoefte van circa 2.500 m² BVO à 3.500 m² BVO (exclusief buitenruimte, parkeren voor fietsen en aanvullende kindfuncties). Met inachtneming van deze ruimtebehoefte zijn in overleg met de gebiedsmanager, stedenbouwkundige en de schoolbesturen de volgende ontwikkelscenario's opgesteld. Hierbij wordt voorgesteld uit te gaan van de ruimtebehoeften op basis van de te verwachten leerlingenaantallen uitgaande van 0,5 leerling per woning.

A. LOCATIE SPAARNDAMSEWEG; REALISERING INTEGRAAL KINDCENTRUM (IKC)

Voorgesteld wordt voor de ontwikkellocatie Spaarndamseweg:

- a. Fase 1: in het zuidelijke deel van de ontwikkellocatie een 12-klassige onderwijsvoorziening realiseren in de vorm van een IKC waarin naast basisonderwijs ook (in elk geval) kinderopvang is ondergebracht.
- b. Fase 2: in het noordelijke deel van de ontwikkellocatie een (tweede) IKC realiseren op de locatie Deliterrein – Sonneborn door verplaatsing van de basisscholen St. Liduina (locatie Timorstraat) en eventueel De Cirkel.

Fase 1: IKC zuidelijk deel ontwikkellocatie Spaarndamseweg

Op basis van de leerlingenontwikkelingen/-prognoses zou hier een 12-klassige onderwijsvoorziening gerealiseerd moeten worden in de vorm van een IKC (inclusief een voorziening voor kinderopvang en sport en bewegen). Het aantal leerlingen is circa 300 à 335 met een ruimtebehoefte van circa 2.500 m² BVO. In onderstaand schema is dit voorstel voor het IKC ruimtelijk en financieel verder weergegeven.

³ De bandbreedte wordt bepaald door het te realiseren woningbouwprogramma.

IKC Spaarndamseweg	
Totaal IKC:	
- aantal leerlingen	335
- ruimtebehoefte	1885
- KDO (m ² BVO)	115
- gymzaal/-vloer	505
Totaal BVO:	2505
- buitenruimte ¹⁾	1005
- fietsenstalling ²⁾	251
- lang parkeren	parkeerbeleid n.t.b.
- kiss & ride	parkeerbeleid n.t.b.
Locatiebehoefte Spaarndamseweg:	
- bebouwd ³⁾	1879
- onbebouwd ⁴⁾	1256
Totaal⁵⁾:	3135
Stichtingskosten:	
- Frisse Scholen B ⁶⁾	€ 4.383.838
- marktontwikkeling ⁷⁾	€ 5.010.100

- Ad. 1: buitenruimte: 3 m² per leerling
- Ad. 2: fietsenstalling: helft aantal leerlingen x 1,5 m²
- Ad. 3: totaal bebouwd: ruimtebehoefte onderwijs, KDO, gymzaal gedeeld door 2 + 50 % (= footprint gebouw)
- Ad. 4: onbebouwd = ruimtebehoefte buitenruimte en fietsenstalling
- Ad. 5: Totaal = footprint gebouw + ruimtebehoefte buitenruimte en fietsenstalling (ruimtebehoefte voor stedenbouw)
- Ad. 6: € 1.750 per m² BVO
- Ad. 7: € 2.000 per m² BVO
- Ad. 8: gemiddelde kapitaallast op basis van rekenrente 2,5 %, lineaire financiering, afschrijving 40 jaar

De totale ruimtebehoefte bebouwd bedraagt circa 2.500 m² BVO. De benodigde buitenruimte is circa 1.260 m². Voor de realisering van een dergelijke voorziening is een locatie noodzakelijk van circa 3.100 m². De stichtingskosten worden geraamd op circa € 4,4 à € 5 miljoen (gemiddelde kapitaallast van circa € 165.000 à € 190.000).

De ontwikkeling van het IKC mag onderdeel zijn van een integrale ontwikkeling met woningbouw.

De overige basisscholen in de omgeving van deze ontwikkellocatie blijven vooralsnog gehandhaafd. Eventuele groei wordt opgevangen in deze bestaande scholen met dien verstande dat indien er naast de nieuw te realiseren onderwijsvoorziening op korte termijn nog aanvullende huisvesting nodig is, kan uitbreiding met een groepsruimte plaatsvinden van de St. Liduina. De stichtingskosten hiervan worden geraamd op circa € 200.000 à € 230.000.

Indien de groei onvoldoende op deze wijze opgevangen kan worden, kan onderzocht worden in hoeverre het voormalige onderwijsgebouw van het ROC Nova (eigendom gemeente Haarlem), locatie Schoterstraat 4/Frans Halsbuurt, ingezet kan worden als tijdelijke onderwijslocatie. De bereikbaarheid en technische staat van dit gebouw is matig. Indien het gebouw wordt ingezet zal ook rekening moeten worden gehouden met aanpassingskosten.

Fase 2: IKC noordelijk deel ontwikkellocatie Spaarndamseweg

In de verdere ontwikkeling van de locatie Spaarndamseweg wordt voorgesteld een tweede IKC te realiseren. Afhankelijk van de verdere woningbouwontwikkeling en hiermee gepaard gaande demografische ontwikkelingen is deze IKC aanvullend dan wel ter vervanging van de basisschool St. Liduina (locatie Timorstraat) en eventueel basisschool De Cirkel. De boekwaarde van basisschool St. Liduina/Timorstraat is relatief laag (circa € 385.000 anno 2016). De boekwaarde van basisschool De Cirkel is nog relatief hoog (circa € 1 miljoen) waardoor herontwikkeling op korte termijn nog niet mogelijk c.q. aan de orde is. De Cirkel is gehuisvest in een matig en minder functioneel schoolgebouw. Renovatie kan de functionaliteit verbeteren, maar uitbreiding op deze locatie is niet mogelijk, waardoor herontwikkeling op deze locatie voor woningbouw logischer lijkt in verband met de omvang van de locatie (waardoor op termijn vervangende nieuwbouw voor De Cirkel aan de orde is). Wanneer vervangende nieuwbouw voor St. Liduina en/of De Cirkel aan de orde is, dient de capaciteit gebaseerd te zijn op de huidige leerlingenaantallen en de extra capaciteit als gevolg van de Woningvisie. Indien sprake is van vervanging komen de beide locaties – De Cirkel en St. Liduina/Timorstraat – beschikbaar voor herontwikkeling.

Voor een eventuele tweede IKC wordt uitgegaan van een vergelijkbaar programma als voor het IKC zoals hiervoor benoemd in de 1ste fase. Samenvattend gaat het dan om een ruimtebehoefte van circa 2.500 m² BVO, een benodigde buitenruimte van circa 1.260 m² en een locatiebehoefte van circa 3.100 m². Omdat realisatie op een later moment zal plaatsvinden, zullen de stichtingskosten eerder circa € 5 miljoen zijn (i.p.v. de hiervoor genoemde raming van circa € 4,4 miljoen). Op basis van de huidige uitgangspunten is dan sprake van een gemiddelde kapitaallast van circa € 190.000.

B. Locatie korte verspronckweg; realisering IKC 5de vrije school

Voor de opvang van de leerlingengroei als gevolg van de woningbouwontwikkeling locatie Korte Verspronckweg wordt voorgesteld een IKC te realiseren ten behoeve van de 5de Vrije Schoollocatie eventueel in combinatie met basisschool Ter Cleeff. Nader overleg hierover zal plaatsvinden over het wel of niet huisvesten van twee basisscholen of een basisschool in deze voorziening. Hierin zijn derhalve twee scenario's denkbaar:

- a. Combineren van Vrije School en basisschool Ter Cleeff in het nieuwe IKC Korte Verspronckweg.
- b. Na realisatie van IKC Korte Verspronckweg voor de Vrije School maakt basisschool Ter Cleeff gebruik van de locatie Kleverpark (waar nu de Vrije School gebruik van maakt).

Of het IKC wordt een combinatie van beide basisscholen of na realisatie van de nieuwe voorziening is na en in overleg met de schoolbesturen sprake van een splitsing waarbij de nieuwe voorziening geheel wordt gebruikt door de Vrije School en de locatie Kleverpark geheel wordt gebruikt door de basisschool Ter Cleeff (dan wel andersom).

Op basis van de leerlingenontwikkelingen/-prognoses is het wenselijk dat er voor de nieuwe voorziening sprake is van een 12-klassige voorziening met uitbreidingsmogelijkheden voor 4 groepen naar een 16-klassige school. Afhankelijk van het te kiezen scenario dient hierin ook rekening te worden gehouden met het organisatorische uitgangspunt van de Vrije School dat zij werken met een 9-klassige opbouw van de basisschool. Tevens dient de voorziening aangevuld te worden met voorzieningen voor kinderopvang en sport en bewegen. Hieronder is de ruimtebehoefte weergegeven, alsmede de investeringsbehoefte.

IKC Korte Verspronckweg			
Totaal IKC:	1 ^{ste} fase	Uitbreiding	Totaal
- aantal leerlingen	335	110	445
- ruimtebehoefte	1885	553	2438
- KDO (m ² BVO)	230	0	230
- sportzaal (2 gymvloeren)	1010	0	1010
Totaal BVO:	3125	553	3678
- buitenruimte	1005	330	1335
- fietsenstalling	251	83	334
- lang parkeren	parkeerbeleid n.t.b.		
- kiss & ride	parkeerbeleid n.t.b.		
Locatiebehoefte Korte Verspronckweg:			
- bebouwd	2344	553	2897
- onbebouwd	1256	413	1669
Totaal:	3600	966	4566
Stichtingskosten:			
- Frisse Scholen B	€ 5.468.838	€ 968.275	€ 6.437.113
- Marktontwikkeling	€ 6.250.100	€ 1.106.600	€ 7.356.700

In totaal gaat het om een voorziening voor circa 335 à 445 leerlingen (12 à 16-klassige school). De normatieve ruimtebehoefte voor zo'n voorziening bedraagt 1.885 m² BVO. Met kinderopvang (0 – 4 jaar) met twee groepen, een voorziening voor sport en bewegen (twee gymzalen/-vloeren) en buitenruimte is de totale ruimtebehoefte wat betreft een locatie circa 3.600 m² à 4.600 m². Hiervan is circa 2.400 m² (1ste fase) à 2.900 m² bebouwd (2de fase). De stichtingskosten variëren van circa € 5,5 miljoen à € 7,4 miljoen.

C. LOCATIE PLANETENLAAN – ORIONWEG

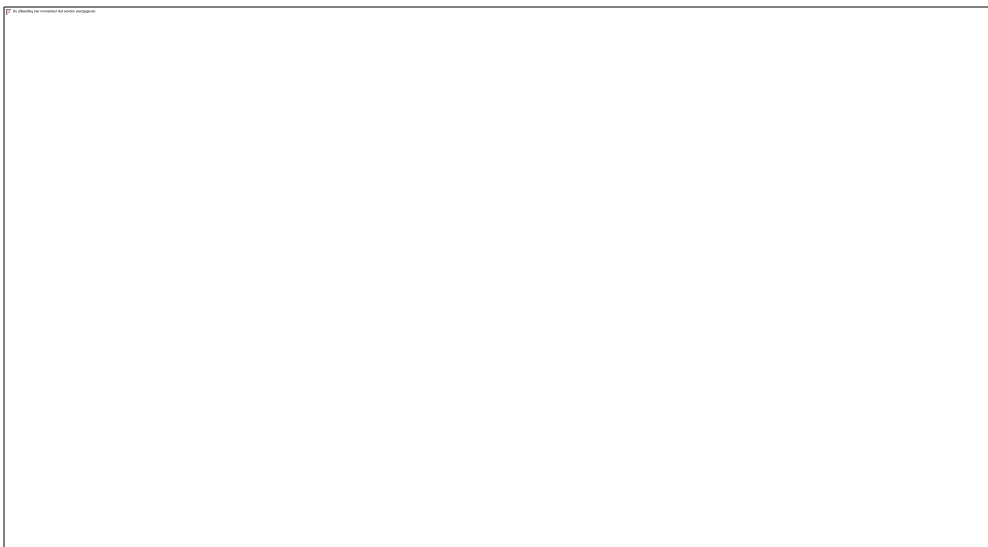
De groei van het leerlingenaantal in dit gebied wordt opgevangen in de bestaande voorzieningenstructuur van de basisscholen De Zonnewijzer (2 locaties), De Bavinckschool en De Verbeelding (dislocatie van De Bavinck, voorheen locatie Louis Couperus die nu uitgebreid wordt). Eventuele aanvullende benodigde huisvesting wordt in de eerste plaats gerealiseerd bij De Verbeelding. Wanneer meer capaciteit nodig is, wordt gekeken of deze bij De Zonnewijzer gerealiseerd kan worden. De Verbeelding ontwikkelt een nieuw onderwijsconcept waarvan de verwachting is dat het een zelfstandige locatie wordt. Op de locatie van De Verbeelding zijn nog uitbreidingsmogelijkheden. Uitbreiding bij De Zonnewijzer is mogelijk op de huidige locatie van de noodlokalen bij De Zonnewijzer. Het huidige aantal groepsruimten van De Zonnewijzer is 13 (exclusief de Zonnewijzer 2). De kavel biedt ruimte voor uitbreiding met een aantal lokalen. Afhankelijk van de gewenste schoolomvang kan het totaal aantal groepsruimten toenemen tot 16 à 19. Hiertoe dient de semipermanente bouw gesloopt te worden. Vervanging van deze (nood)lokalen is in het SHO voor 2019 voorzien. Dit kan echter uitgesteld worden en tegelijkertijd plaatsvinden met de eventuele uitbreiding. Uitgaande van de realisatie van vier aanvullende groepsruimten moet rekening worden gehouden met een investering van circa € 800.000 à € 920.000 (ruimtebehoefte van circa 460 m² BVO x € 1.750/€ 2.000 per m² BVO).

In alle bovenstaande scenario's voor de drie ontwikkellocaties blijven de overige basisscholen in Stadsdeel Noord gehandhaafd:

- De Ark/De Werkschuit
- Willem van Oranje
- Bavinckschool (hoofdlocatie)
- Emmaschool
- De Wilgenhoek
- De Dolfijn
- De Zonnewijzer 1 en 2
- OBS Spaarnseschool te Spaarndam
- Sint Bavo
- Sint Liduina (locatie Junoplantsoen)

1.2.2 STADSDEEL ZUIDWEST

Stadsdeel Zuidwest telt vier wijken met circa 33.000 inwoners. Er zijn 9 basisscholen die gehuisvest zijn in 11 locaties. Deze 9 basisscholen worden bestuurd door vier schoolbesturen.

Het aantal leerlingen anno 2017 is circa 2.475. Dit aantal zal exclusief de effecten van de Woonvisie de komende jaren groeien naar circa 2.675. Dit aantal leerlingen vraagt een normatieve ruimtebehoefte van circa 15.500 à 16.500 m² bruto vloeroppervlakte (BVO).

De komende jaren worden er circa 2.100 woningen⁴ gerealiseerd in Stadsdeel Zuidwest. Deze woningen worden gerealiseerd in de Spoorzone.

⁴ In de Woonvisie was nog sprake van 1.520 woningen. De gewijzigde aantallen hebben ook gevolgen voor de ontwikkeling van het leerlingenaantal.

De toename van de woningvoorraad in Haarlem Zuidwest betekent een verwachte aanvullende groei van het aantal leerlingen van circa 200 à 290 leerlingen in het primair onderwijs (e.e.a. afhankelijk van de definitieve woningbouwprogrammering). Deze groei van het aantal leerlingen betekent een aanvullende ruimtebehoefte van circa 1.225 m² à 1.650 m² BVO aan onderwijsvoorzieningen (inclusief gymzaal en KDO 1.850 m² à 2.270 m² BVO). Daarnaast is er aanvullende speelruimte nodig ("schoolplein") en ruimte voor het parkeren van fietsen. In totaal is er een locatiebehoefte van circa 2.150 m² à 2.781 m² (bebouwd en onbebouwd oppervlakte samen). De ruimtebehoefte voor parkeren van auto's (lang parkeren) en brengen en halen van leerlingen is niet meegenomen.

HUISVESTINGSSCENARIO STADSDEEL ZUIDWEST

Op basis van de autonome groei en de (herziene) groei als gevolg van de Woonvisie wordt voor Stadsdeel Zuidwest een leerlingengroei verwacht van circa 400 à 490 leerlingen. Dit betekent een aanvullende ruimtebehoefte van circa 2.230 m² BVO à 2.655 m² BVO aan onderwijsvoorzieningen (inclusief gymzaal en KDO 2.850 m² à 3.275 m² BVO). Deze ruimtebehoefte is exclusief buitenruimte en parkeren voor fietsen en auto's. Met inachtneming van deze ruimtebehoefte is in overleg met de gebiedsmanager en de schoolbesturen het volgende ontwikkelscenario opgesteld. Hierbij wordt voorgesteld uit te gaan van de ruimtebehoeften op basis van de te verwachten leerlingenaantallen uitgaande van 0,5 leerling per woning.

ONTWIKKELSCENARIO ZUIDWEST:

- a. Realisatie van het IKC Argonauten en renovatie van de Cruquiusschool (is reeds lopende planvorming en -uitvoering). Met de realisering van het IKC en de renovatie van de Cruquiusschool wordt voorzien in de eerste verwachte aanvullende ruimtebehoefte op grond van de groei in Zuidwest. De locatie Cruquius blijft gehandhaafd⁵.
- b. Eventueel overige aanvullende huisvesting wordt gerealiseerd in uitbreidingen van de basisscholen De Zuidwester en de Beatrixschool.
- c. Vervangende nieuwbouw voor de Bavo basisschool in de Spoorzone. Uitgangspunt is een 8-klassige basisschool. De huidige locatie van de Bavo basisschool (7-klassig) wordt afgestoten en komt beschikbaar voor herontwikkeling/woningbouw (de huidige boekwaarde van de Bavo basisschool is circa € 80.000).
- d. De vervangende nieuwbouw van de Bavo basisschool is onderdeel van een te realiseren (gezamenlijk) IKC in de Spoorzone. Sint Bavo (bevoegd gezag van de Bavo basisschool) en Spaarnesant (bevoegd gezag openbare scholen) geven hier verder vorm en inhoud aan. Uitgangspunt is de realisering van een 12- à 16-klassige voorziening voor onderwijs met aanvullende kindfuncties en een voorziening voor bewegingsonderwijs.
- e. Handhaving van De Dreefschool en de Bos en Vaartschool.

Hieronder is de ruimtebehoefte weergegeven, alsmede de investeringsbehoefte voor de realisering van een IKC in de Spoorzone.

⁵ In het overleg met de schoolbesturen is de optie vervangende nieuwbouw van de Cruquiusschool door verplaatsing naar de Spoorzone besproken. Besloten is de huidige planvorming inzake renovatie van de Cruquiusschool uit te voeren.

IKC Spoorzone (vervangende nieuwbouw Bavo basisschool & Spaarnesant)			
Totaal IKC:	12-klassig	+ 4 groepen	16-klassig
- aantal leerlingen	300	100	400
- ruimtebehoefte	1709	503	2212
- KDO (m ² BVO); 2 groepsruimten	230	0	230
- gymzaal	505	0	505
Totaal BVO:	2444	503	2947
- buitenruimte	900	300	1200
- fietsenstalling	225	75	300
- lang parkeren	parkeerbeleid n.t.b.		
- kiss & ride	parkeerbeleid n.t.b.		
Locatiebehoefte Korte Verspronckweg:			
- bebouwd	1833	503	2336
- onbebouwd	1125	375	1500
Totaal:	2958	878	3836
Stichtingskosten:			
- Frisse Scholen B	€ 4.277.000	€ 880.250	€ 5.157.250
- Marktontwikkeling	€ 4.888.000	€ 1.006.000	€ 5.894.000

De onder b genoemde aanvullende huisvesting in de basisscholen De Zuidwester en de Beatrixschool is op dit moment niet te ramen en eerst aan de orde nadat de capaciteit van het IKC Argonauten, de Cruquiusbasisschool en het te realiseren IKC in de Spoorzone is benut. Wanneer echter op termijn er nog steeds een groei van het aantal leerlingen is en derhalve een aanvullende ruimtebehoefte, dan kunnen beide basisscholen uitgebreid worden. Het huidige aantal groepsruimten van De Zuidwester is 17. De kavel biedt nog ruimte voor uitbreiding met een aantal lokalen. De bandbreedte is circa 2 à 7 extra groepsruimten die realiseerbaar zijn op deze locatie. De Beatrixschool heeft nu 18 groepsruimten. Uitbreiding op deze kavel biedt weinig mogelijkheden anders dan dat sloop hiervoor nodig is van de (nieuwe) fietsenstalling en de voetbalkooi of bestaande groepsruimten. Afhankelijk van de gewenste schoolomvang kan het totaal aantal groepsruimten toenemen met circa 2 à 4 groepsruimten. Uitgaande van een permanente uitbreiding met 4 groepen voor beide scholen moet rekening worden gehouden met een investering van circa € 800.000 à € 920.000 per basisschool (ruimtebehoefte van circa 460 m² BVO x € 1.750/€ 2.000 per m² BVO), in totaal derhalve € 1,6 miljoen à € 1,84 miljoen.

1.2.3 STADSDEEL CENTRUM

Stadsdeel Centrum telt een wijk met circa 14.000 inwoners. Er zijn 3 reguliere basisscholen en een Koorschool (die buiten beschouwing wordt gelaten vanwege het specifieke karakter wat betreft toelating van leerlingen. De Koorschool zal vanwege het toelatingsbeleid geen functie hebben wat betreft de opvang van de groei van Haarlem). De reguliere basisscholen worden bestuurd door twee schoolbesturen.

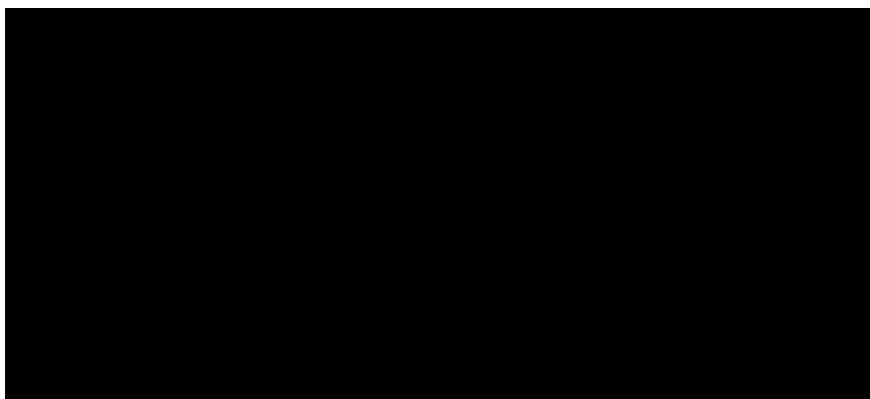

Het aantal leerlingen in het centrum is de komende jaren stabiel en schommelt rond de 1.250 à 1.270 leerlingen. Hiervoor is er een ruimtebehoefte van circa 7.500 m² BVO à 7.600 m² BVO. Het schoolbestuurlijk beleid met betrekking tot de centrumscholen is dat de capaciteit van de scholen de leerlingenvomvang bepaalt. Wanneer de capaciteit is bereikt wordt er doorverwezen naar andere scholen (in de stadsdelen Oost, Noord en Zuidwest).

De komende jaren worden er circa 690 woningen gerealiseerd in Stadsdeel Centrum. Deze woningen worden gerealiseerd in de nabijheid van het station. De toename van de woningvoorraad betekent een verwachte aanvullende groei van het aantal leerlingen van circa 70 à 100 leerlingen in het primair onderwijs (e.e.a. afhankelijk van de definitieve woningbouwprogrammering waarbij de verwachting is dat er vooral sprake is van appartementen). Deze groei van het aantal leerlingen betekent een geringe aanvullende ruimtebehoefte van circa 350 m² à 500 m² BVO aan onderwijsvoorzieningen. Vanwege de beperkte ruimtelijke en stedenbouwkundige mogelijkheden in het centrum van Haarlem zal deze eventuele aanvullende leerlingengroei ook in de toekomst in de omliggende stadsdelen Oost, Noord en Zuidwest moeten worden opgevangen. Uitbreiding van het voorzieningenniveau is hier niet aan de orde.

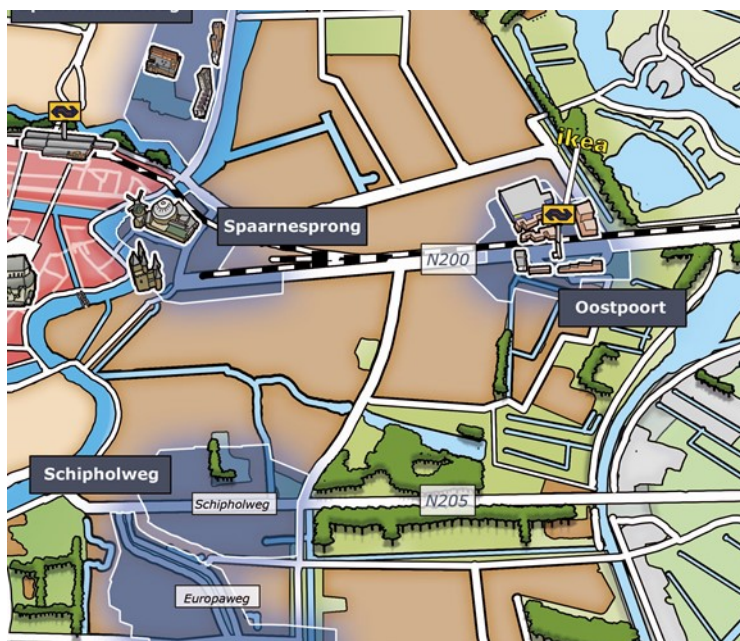
1.2.4 STADSDEEL OOST

Stadsdeel Oost bestaat uit vier wijken en telt circa 22.000 inwoners. Er zijn 6 basisscholen gehuisvest op 7 locaties. Deze scholen worden bestuurd door twee schoolbesturen.

Het aantal leerlingen in het Stadsdeel Oost zal de komende jaren met circa 100 leerlingen toenemen van 1.200 naar circa 1.300 leerlingen. Hiervoor is er een ruimtebehoefte van circa 7.300 m² BVO à 7.800 m² BVO.

In de periode tot 2030 worden er circa 2.110 woningen gerealiseerd in Stadsdeel Oost. Er worden ook ongeveer 455 onttrokken aan de woningvoorraad waardoor er effectief 1.655 woningen bijkomen in Stadsdeel Oost. De woningen zullen gerealiseerd worden in de omgeving van de Schipholweg, de Oostpoort en de Spaarnesprong.

De toename van de woningvoorraad betekent een verwachte aanvullende groei van het aantal leerlingen van circa 150 à 200 leerlingen in het primair onderwijs. Deze groei van het aantal leerlingen betekent een aanvullende ruimtebehoefte van circa 760 m² à 970 m² BVO aan onderwijsvoorzieningen. Daarnaast is er aanvullende speelruimte nodig ("schoolplein") en ruimte voor het parkeren van fietsen. In totaal is er een locatiebehoefte van circa 1.325 m² à 1.690 m² (bebouwd en onbebouwd oppervlakte samen). De ruimtebehoefte voor parkeren van auto's (lang parkeren) en brengen en halen van leerlingen is niet meegenomen.

HUISVESTINGSSCENARIO STADSDEEL OOST

Op basis van de autonome groei en de (herziene) groei als gevolg van de Woonvisie wordt voor Stadsdeel Oost een leerlingengroei verwacht van circa 250 à 300 leerlingen. Dit betekent een aanvullende ruimtebehoefte van circa 1.460 m² BVO à 1.710 m² BVO aan onderwijsvoorzieningen (inclusief gymzaal en KDO 2.110 m² à 2.330 m² BVO). Deze ruimtebehoefte is exclusief buitenruimte en parkeren voor fietsen en auto's. Met inachtneming van deze ruimtebehoefte is in overleg met de gebiedsmanager en de schoolbesturen het volgende ontwikkelscenario opgesteld. Hierbij wordt voorgesteld uit te gaan van de ruimtebehoeften op basis van de te verwachten leerlingenaantallen uitgaande van 0,5 leerling per woning.

ONTWIKKELSCENARIO OOST:

- a. Instandhouding van de basisscholen Franciscus Xaverius, Sint Bernardus en OBS M.L. King/Plein Oost (OBS M.L. King is samen met de SBO Hildebrand gehuisvest in locatie Plein Oost). Binnen deze drie scholen kan een deel van de groei worden opgevangen; circa 100 leerlingen.
- b. Onderzoek uitbreiding en/of vervangende nieuwbouw van basisschool De Talenten. Basisschool De Talenten is op dit moment gehuisvest in een huurlocatie van de woningbouwcorporatie. Onderzocht kan worden in hoeverre eventuele uitbreiding op/in de huidige locatie tot de mogelijkheden behoort, dan wel dat vervangende nieuwbouw kan worden gerealiseerd als onderdeel van woningbouwontwikkeling in Stadsdeel Oost. De uitbreiding en/of vervangende nieuwbouw moet leiden tot een aanvullende capaciteit van circa 75 leerlingen (bovenop de reeds aanwezige leerlingen van De Talenten).
- c. Vervangende nieuwbouw voor basisschool De Zuiderpolder op de locatie Pr. Bernhardlaan i.c.m. met de Internationale Taalklas (ITK).
Basisschool De Zuiderpolder is nu gehuisvest in de wijk Zuiderpolder. Naast de excentrische ligging is sprake van een vergrijzende omgeving. Het is de wens van het bevoegd gezag Spaarnesant De Zuiderpolder te verplaatsen en de huidige locatie De Zuiderpolder in te zetten ten behoeve van het speciaal onderwijs. De ligging van het schoolgebouw is voor het speciaal onderwijs gunstig qua ontsluiting. De excentrische ligging is voor het speciaal onderwijs ook geen probleem omdat het speciaal onderwijs plaatsonafhankelijk kan worden gehuisvest.
De ITK is tijdelijk gehuisvest op een ontwikkellocatie aan de Pr. Bernhardlaan/Pr. Beatrixdreef. Op termijn moet de school hier wijken voor herontwikkeling. Als onderdeel van de gebiedsontwikkeling is het wenselijk hier een gecombineerde voorziening voor het ITK en De Zuiderpolder te realiseren. Realisatie van vervangende nieuwbouw moet leiden tot een aanvullende capaciteit van circa 100 leerlingen. Het is echter ook mogelijk de ITK te verhuizen naar Schalkwijk en een combinatie te realiseren met een van de scholen in deze wijk. Dit vraagt nadere planvorming.

Met de bestaande capaciteit van de onder a genoemde scholen, de uitbreiding van De Talenten (door uitbreiding en/of nieuwbouw) en de vervangende nieuwbouw voor De Zuiderpolder kunnen circa 275 extra leerlingen worden opgevangen (de verwachte groei van het aantal leerlingen in Stadsdeel Oost is circa 250 à 300 leerlingen).

Hieronder is de ruimtebehoefte weergegeven, alsmede de investeringsbehoefte weergegeven voor de realisering van de uitbreiding en/of vervangende nieuwbouw van basisschool De Talenten en de vervangende nieuwbouw voor de basisschool De Zuiderpolder en de ITK.

Uitbreiding/nieuwbouw De Talenten		
Totaal:	Uitbreiding ¹⁾	Nieuwbouw
- aantal leerlingen	75	150
- ruimtebehoefte	377	955
- KDO (m ² BVO); 1 groepsruimte	0	115
- gymzaal	0	505
Totaal BVO:	377	1575
- buitenruimte	225	450
- fietsenstalling	56	113
- lang parkeren	parkeerbeleid n.t.b.	
- kiss & ride	parkeerbeleid n.t.b.	
Locatiebehoefte Korte Verspronckweg:		
- bebouwd ²⁾	377	1181
- onbebouwd	281	563
Totaal:	659	1743
Stichtingskosten:		
- Frisse Scholen B	€ 660.188	€ 2.755.375
- Marktontwikkeling	€ 754.500	€ 3.149.000

ad. 1: uitbreiding t.b.v. circa 75 leerlingen

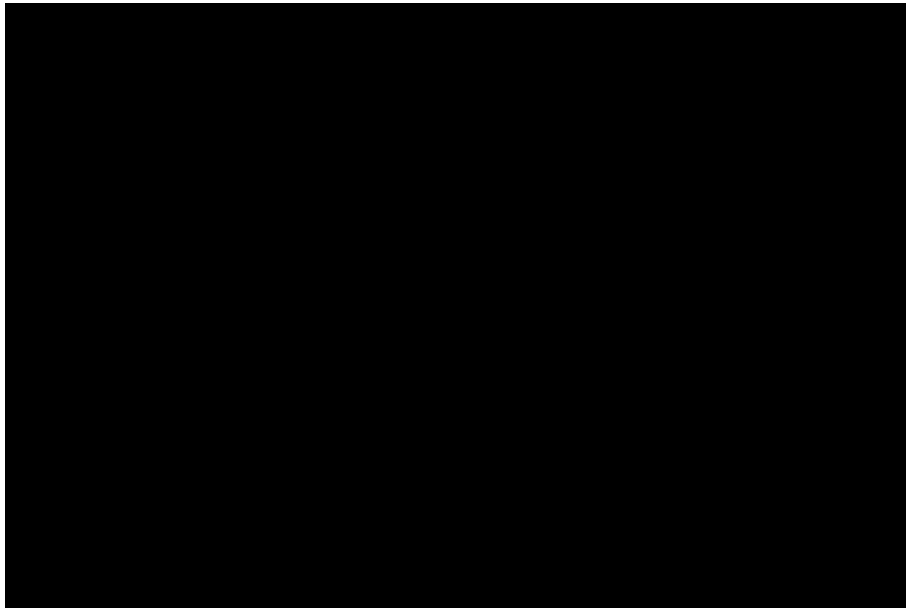
ad. 2: voor nieuwbouw is uitgegaan van totaal van m² BVO,
gedeeld door 2 + 50 % (= footprint gebouw)

Vervangende nieuwbouw ITK - De Zuiderpolder			
Totaal:	ITK	De Zuiderpolder	Totaal
- aantal leerlingen	180	300	480
- ruimtebehoefte	1105	1709	2814
- KDO (m ² BVO); 2 groepsruimten	-	230	230
- gymzaal	-	505	505
Totaal BVO:	1105	2444	3549
- buitenruimte	540	900	1440
- fietsenstalling	135	225	360
- lang parkeren	parkeerbeleid n.t.b.		
- kiss & ride	parkeerbeleid n.t.b.		
Locatiebehoefte Korte Verspronckweg:			
- bebouwd	829	1833	2662
- onbebouwd	675	1125	1800
Totaal:	1504	2958	4462
Stichtingskosten:			
- Frisse Scholen B	€ 1.934.450	€ 4.277.000	€ 6.211.450
- Marktontwikkeling	€ 2.210.800	€ 4.888.000	€ 7.098.800

Het door de schoolbesturen gewenste ontwikkelingsscenario vraagt de nodige investeringen in Stadsdeel Oost. Er is sprake van een bandbreedte van circa € 660.000 wanneer alleen uitbreiding De Talenten aan de orde is tot circa € 10 miljoen bij vervangende nieuwbouw voor zowel De Talenten, De Zuiderpolder als de ITK.

1.2.5 STADSDEEL SCHALKWIJK

Stadsdeel Schalkwijk/Nieuw Zuid bestaat uit vier wijken en telt circa 32.000 inwoners. Er zijn 13 basisscholen gehuisvest op 15/16 locaties (De Meer en OBS Erasmus zijn gehuisvest in hetzelfde gebouw). Deze scholen worden bestuurd door vijf schoolbesturen. De schoolbesturen Salomo, Sint Bavo en Spaarnesant zijn met meer scholen vertegenwoordigd in Schalkwijk. El Amal en Ithaka hebben beiden een school in Schalkwijk.

De grootste groei van het aantal leerlingen vindt de komende jaren plaats in Schalkwijk. Het aantal leerlingen neemt de komende jaren toe van circa 3.000 (2017) naar circa 3.730. Dit betekent een toenemende ruimtebehoefte van 17.300 m² BVO (2017) naar ongeveer 21.000 m² BVO.

Naast bovenstaande autonome groei zal er de komende jaren aanvullende groei zijn als gevolg van de woningbouw. In het Stadsdeel Schalkwijk zullen de meeste woningen de komende jaren worden gebouwd. In de Woonvisie wordt voor de periode tot 2030 uitgegaan van 3.955 nieuwe woningen. Er wordt een aantal van ongeveer 620 woningen gesloopt en onttrokken aan de woningvoorraad, waardoor er sprake is van een effectieve toename van de woningvoorraad van circa 3.335 woningen in de periode tot 2030. Deze woningen zullen hoofdzakelijk in de omgeving Europaweg en Schipholweg (deels Stadsdeel Oost) worden gerealiseerd.

Op basis van geactualiseerde gegevens is het woningbouwprogramma naar boven bijgesteld⁶. In totaal wordt uitgegaan van circa 5.300 nieuwe woningen in Schalkwijk, waarvan ongeveer 2.940 voor 2025 gerealiseerd worden. In die zin lijkt t.o.v. de Woonvisie sprake van een versnelling en vergroting van realisatie van het woningbouwprogramma in Schalkwijk.

⁶ Informatie gebiedsontwikkeling.

Op basis van het oorspronkelijke woningbouwprogramma in de Woonvisie werd nog uitgegaan van 330 à 480 leerlingen. Op basis van de huidige informatie is sprake van een aanvullende groei van ongeveer 550 à 790 leerlingen in de basisschoolleeftijd. Met inachtneming van de reeds geprognosticeerde groei zal het aantal leerlingen in Schalkwijk de komende jaren erg toenemen.

Naast de reeds geraamde aanvullende ruimtebehoefte van circa 3.700 m² BVO, betekent de aanvullende groei van 550 à 790 leerlingen een aanvullende ruimtebehoefte van circa 2.770 m² BVO à 4.000 m² BVO (exclusief buitenruimte, parkeren voor fietsen en aanvullende kindfuncties). In deze berekening zijn geen vaste voeten in de ruimtebehoefteberekening meegenomen. Wanneer aanvullende nieuwe voorzieningen worden gerealiseerd ligt het voor de hand om ook de vaste voeten (200 m² BVO) toe te kennen. Uitgaande van een groei van circa 1.280 (730 autonoom en 550 aanvullend Woonvisie) à 1.520 leerlingen (730 + 790 aanvullend Woonvisie) en een stichtingsnorm in Haarlem van circa 330 leerlingen, dan ligt het voor de hand om ook rekening te houden met 3 à 4 keer een vaste voet van 200 m² BVO.

HUISVESTINGSSCENARIO'S STADSDEEL SCHALKWIJK

Op basis van de autonome groei en de (herziene) groei als gevolg van de Woonvisie wordt voor Stadsdeel Schalkwijk een leerlingengroei verwacht van circa 1.280 à 1.520 leerlingen. Dit betekent een aanvullende ruimtebehoefte van circa 7.000 m² BVO (inclusief 3 keer een vaste voet) à 8.500 m² BVO (inclusief 4 keer een vaste voet) aan onderwijsvoorzieningen. Deze ruimtebehoefte is exclusief voorzieningen voor sport en bewegen en kinder-/peuteropvang en buitenruimte en parkeren voor fietsen en auto's.

HERORIËNTATIE VOORZIENINGENSTRUCTUUR SCHALKWIJK & TIENERCOLLEGE

De drie schoolbesturen, die met meerdere scholen zijn vertegenwoordigd in Schalkwijk, zijn van mening dat de enorme groei van het aantal woningen en daarmee het aantal leerlingen aanleiding is de huidige voorzieningenstructuur voor het primair onderwijs (basisonderwijs en speciaal basisonderwijs) en speciaal onderwijs te heroverwegen⁷. Belangrijk hierin is dat de bestaande keuzevrijheid wordt gehandhaafd; er dient voldoende keuzevrijheid te blijven. Tevens willen de schoolbesturen met een eventuele herstructurering antwoord geven aan onderwijskundige ambities met betrekking tot het

⁷ Bij het schrijven van dit memo was de heroverweging nog niet afgerond.

realiseren van gelijke ontwikkelingskansen voor iedereen. Dit dient vorm te krijgen door o.a. de vorming van integrale kindcentra waarin basisonderwijs is gecombineerd met voorschoolse voorzieningen waaronder in elk geval kinder-/peuteropvang. Gestreefd wordt naar voorzieningen waarin sprake is van ononderbroken ontwikkelingslijnen voor alle kinderen. Om deze ambitie te realiseren wordt ook onderzocht in hoeverre de realisering van een zogenaamd tienercollege (junior college, 10 – 14 jaar college), waarin sprake is van onderwijskundige samenwerking tussen de bovenbouw van het basisonderwijs en de onderbouw van het voortgezet onderwijs, hieraan kan bijdragen. Deze ontwikkeling, die ook is opgenomen in het Regeerakkoord, beoogt uitstel van het keuzemoment voor het voortgezet onderwijs (verschuiving van het keuzemoment van 12 jaar naar circa 14 à 15 jaar) en daarmee ook het vergoten van de ontwikkelingskansen van alle kinderen. De haalbaarheid van een tienercollege wordt door de schoolbesturen verder onderzocht. De herstructurering van de onderwijsvoorzieningen (ook door eventuele fusies tussen scholen) en de daarmee gepaard gaande vernieuwing van de huisvesting in de context van het ontwikkelen van nieuwe onderwijsconcepten, kunnen in belangrijke mate bijdragen aan deze onderwijskundige en maatschappelijke doelstellingen. Deze herstructurering en optimalisering moet leiden tot het versterken van het onderwijs in Schalkwijk, het creëren van gelijke onderwijs- en ontwikkelingskansen voor iedereen en het zorgen voor een vergelijkbare doorstroming naar het vervolgonderwijs zoals dat ook aan de orde is in de andere stadsdelen. In deze eventuele herstructurering ‘hechten’ de drie schoolbesturen niet meer aan hun huidige gebouwen met uitzondering van de Monseigneur Huibersschool. Er is in Schalkwijk geen sprake van beeldbepalende gebouwen. In die zin en vanwege de lage boekwaarden van een aantal gebouwen is er ruimte voor herstructurering en optimalisering van onderwijskundige en maatschappelijke ambities en doelstellingen.

Met inachtneming van bovenstaande ruimtebehoefte en de beleidsmatige en maatschappelijke vraagstukken die gelden voor Schalkwijk zijn in overleg met de gebiedsmanager en de schoolbesturen de volgende ontwikkelscenario’s opgesteld.

A. ONTWIKKELSCENARIO BOERHAAVEWIJK

In de Boerhaavewijk zijn de basisscholen Don Bosco, De Globe (voorheen Piramide Boerhaave) en De Wadden Boerhaavewijk gehuisvest. Gezien de verwachte leerlingenaantallen van circa 1.600 leerlingen in deze wijk gaan de betrokken schoolbesturen uit van drie grote basisscholen (een openbare school en twee bijzondere scholen). Naast de basisscholen is ook de school voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs Van Voorthuijsenschool en de SBO-school Dumont gehuisvest in de Boerhaavewijk. De schoolbesturen hebben de volgende ambitie uitgesproken voor de Boerhaavewijk.

- a. Op het huidige terrein en met gebruikmaking van de schoolgebouwen van De Globe het IKC Zuid-Kennemerland locatie Satelliet-Anthonius/Kenter te huisvesten met handhaving van de SBO Dumont (aan overzijde straat gelegen). Hiermee is het 3de onderwijs-zorg-cluster georganiseerd. Dit vraagt geen hoge vervangingskosten, maar nader te bepalen aanpassingskosten. Daarnaast dient het gymlokaal gerenoveerd te worden aan de buitenzijde.
- b. In afwachting van verdere planvorming vooralsnog handhaving van de locatie Van Voorthuijsenschool⁸.
- c. Vervangende nieuwbouw voor Don Bosco eveneens in de vorm van een IKC in de ontwikkellocatie waar nu Don Bosco en De Globe zijn gehuisvest. Op deze locatie komt dan een onderwijslocatie beschikbaar voor herontwikkeling. Wanneer besloten wordt tot het samenvoegen van de locaties Don Bosco en De Globe ligt het wellicht voor de hand de nieuwe voorziening nabij de uitbreidingswijken te situeren.
- d. Handhaving locatie De Wadden Boerhaavewijk en eventueel vervangende nieuwbouw van De Wadden in de vorm van een IKC op de huidige locatie.

Hieronder is de ruimtebehoefte weergegeven wanneer drie IKC’s worden gerealiseerd (basisonderwijs inclusief kinder-/peuteropvang). Voor het bewegingsonderwijs zijn er twee gymzalen/-vloeren nodig. Eveneens is de investeringsbehoefte weergegeven voor de realisering van de IKC’s.

⁸ De toekomstige positie van het speciaal onderwijs en speciaal basisonderwijs is nog onderwerp van overleg tussen de schoolbesturen (en gemeente). Gestreefd wordt naar de totstandkoming van expertisecentra waarin onderwijs, jeugdzorg en andere maatschappelijke functies zijn ondergebracht.

Boerhaavewijk; IKC-vorming (capaciteit/omvang circa 1.600) ¹⁾				
Totaal IKC's:	Don Bosco	De Globe	De Wadden	Totaal ²⁾
- aantal leerlingen	535	535	535	1605
- ruimtebehoefte	2891	2891	2891	8673
- KDO (m ² BVO); 2 groepsruimten/IKC	230	230	230	690
- gym-/sportzaal (2 zaaldelen)	1010			1010
Totaal BVO:	3121	3121	3121	10373
- buitenruimte	1605	1605	1605	4815
- fietsenstalling	401	401	401	1204
- lang parkeren	parkeerbeleid n.t.b.			
- kiss & ride	parkeerbeleid n.t.b.			
Locatiebehoefte Boerhaavewijk:				
- bebouwd	2341	2341	2341	7022
- onbebouwd	2006	2006	2006	6019
Totaal:	4347	4347	4347	13041
Stichtingskosten:				
- Frisse Scholen B	€ 5.461.838	€ 5.461.838	€ 5.461.838	€ 18.153.013
- Marktontwikkeling	€ 6.242.100	€ 6.242.100	€ 6.242.100	€ 20.746.300

ad. 1: de omvang van 1.600 leerlingen is in gelijke verhoudingen verdeeld over de drie scholen.

ad. 2: in totalisering is een sportzaal meegenomen. Bij de afzonderlijke IKC's is dit ruimtelijke en financieel niet meegenomen.

Herstructurering van het regulier basisonderwijs in de Boerhaavewijk op bovenstaande wijze leidt tot een evenwichtiger spreiding van de voorzieningen. Tevens is de verwachting dat door de vorming van IKC's met kinder-/peuteropvang er meer gemengde scholen ontstaan die een betere afspiegeling vormen van Boerhaavewijk.

De ontwikkeling van de IKC's zal mede vanwege de boekwaarden van de huidige gebouwen gefaseerd moeten plaatsvinden. De Globe en De Wadden hebben in vergelijking met de Don Bosco nog een hoge boekwaarde (circa € 600.000 per afzonderlijke school tegenover circa € 140.000 voor de Don Bosco school).

B. ONTWIKKELSCENARIO MEERWIJK

In Meerwijk zijn de basisscholen Erasmus, De Meer, De Wijde Wereld Montessori (voorheen Montessoribasisschool Molenwiek) en Al Ikhlās gehuisvest. De basisscholen Al Ikhlās en de Wijde Wereld Montessori hebben een wijkoverstijgende functie; slechts 20 % van de leerlingen van deze scholen komt uit Meerwijk. De huidige wijkscholen Erasmus en De Meer kunnen nog circa 100 leerlingen opvangen (groeien). Naast de basisscholen is ook SBO-school De Satelliet gehuisvest in Meerwijk. De Satelliet maakt onderdeel uit van het kindcentrum waarin ook participeren het speciaal onderwijs van Stichting Aloysius, SBO Focus, Kenter en Lijn5. Verhuizing naar de Zuiderpolder (locatie van De Zuiderpolder) kan overwogen worden. De schoolbesturen hebben de volgende ambitie uitgesproken voor de Meerwijk.

- Herhuisvesting van basisschool De Wijde Wereld in Schalkstad. Als onderdeel van de herontwikkeling van Schalkstad, inclusief de huidige sporthal en de wijkoverstijgende functie van De Wijde Wereld wordt voorgesteld te komen tot vervangende nieuwbouw voor deze basisschool. Koppeling met wijkfuncties waaronder de bibliotheek, sporthal en kinder-/peuteropvang wordt geambieerd.
- Herhuisvesting van basisschool De Meer i.c.m. basisschool De Wadden Molenwiek. Locatiemogelijkheden zijn de locatie van De Wijde Wereld (indien a wordt gerealiseerd) of de locatie van De Satelliet (indien verplaatsing naar de Zuiderpolder haalbaar is). De precieze situering vraagt nader onderzoek i.v.m. spreiding van voorzieningen in de wijk.
- Handhaving van de locatie Erasmus/De Meer voor basisschool Erasmus dan wel De Meer. Nader overleg hierover tussen Spaarnesant en St. Bavo is noodzakelijk waarbij gekeken wordt naar een evenwichtige spreiding van voorzieningen in deze wijk. Vanuit spreidingsoverwegingen ligt het meer voor de hand om de basisschool Erasmus hier te handhaven.

Hieronder is de ruimtebehoefte weergegeven van de herontwikkeling van De Wijde Wereld en De Meer. Voor het bewegingsonderwijs wordt gebruik gemaakt van de sporthal in Schalkstad.

Meerwijk; nieuwbouw De Wijde Wereld & De Meer (capaciteit/omvang circa 450)			
Totaal IKC's:	De Wijde Wereld	De Meer	Totaal
- aantal leerlingen	250	200	450
- ruimtebehoefte	1458	1206	2664
- KDO (m² BVO); 1 groepsruimte	115	115	230
- gym-/sportzaal¹)	0	0	0
Totaal BVO:	1573	1321	2894
- buitenruimte	750	600	1350
- fietsenstalling	188	150	338
- lang parkeren	parkeerbeleid n.t.b.		
- kiss & ride	parkeerbeleid n.t.b.		
Locatiebehoefte Meerwijk:			
- bebouwd	1179	991	2170
- onbebouwd	938	750	1688
Totaal:	2117	1741	3858
Stichtingskosten:			
- Frisse Scholen B	€ 2.751.875	€ 2.311.750	€ 5.063.625
- Marktontwikkeling	€ 3.145.000	€ 2.642.000	€ 5.787.000

ad. 1: gebruik wordt gemaakt van de sporthal in Schalkstad

C. ONTWIKKELSCENARIO MOLENWIJK

In Molenwijk zijn de basisscholen De Wadden Molenwijk, De Brandaris en Molenwiek Dalton gehuisvest. In het kader van de toekomstige voorzieningenstructuur voor het speciaal basisonderwijs en het speciaal onderwijs (inclusief aanvullende zorg- en specialistische functies) ambiëren de schoolbesturen een verplaatsing van De Wadden Molenwijk naar de locatie van De Satelliet (de schoolbesturen willen een integrale voorziening voor speciaal onderwijs en aanvullende functies realiseren op de grenslocatie van Haarlem Oost en Schalkwijk/Zuiderpolder waarvan De Satelliet, SBO Dumont worden ondergebracht). Planvorming hierover vindt echter nog plaats. Eventueel kan De Brandaris ook onderdeel uitmaken van deze ontwikkeling c.q. verplaatsing van De Wadden Molenwijk. De locaties van De Brandaris en De Wadden Molenwijk komen dan beschikbaar voor herontwikkeling (woningbouw). De schoolbesturen hebben de volgende ambitie uitgesproken voor Molenwijk.

- a. Mogelijke herontwikkeling van de basisscholen De Wadden Molenwijk en De Brandaris op de locatie van De Satelliet. De beide locaties van De Brandaris en De Wadden Molenwijk komen beschikbaar voor herontwikkeling i.c. woningbouw. Indien niet haalbaar kan De Brandaris op de bestaande locatie blijven.
- b. Handhaving van de Molenwiek Dalton.

De planvorming met betrekking tot een IKC van speciaal onderwijs, speciaal basisonderwijs (o.a. SBO Dumont, Satelliet) en aanvullende onderwijs- en/of zorgfuncties is nog niet gereed. De mogelijke huisvestingsgevolgen kunnen dan ook nog in beeld worden gebracht.

Hieronder is de ruimtebehoefte weergegeven van de herontwikkeling van basisscholen De Wadden Molenwijk en De Brandaris. Voor het bewegingsonderwijs wordt gebruik gemaakt van de sporthal in Schalkstad.

Molenwijk; vervangende nieuwbouw Brandaris en De Wadden Molenwijk			
Totaal IKC's:	De Wadden	De Brandaris	Totaal
- aantal leerlingen	225	225	450
- ruimtebehoefte	1332	1332	2664
- KDO (m ² BVO); 1 groepsruimte ¹)	115		115
- gym-/sportzaal ²)	0	0	0
Totaal BVO:	1332	1332	2779
- buitenruimte	675	675	1350
- fietsenstalling	169	169	338
- lang parkeren	parkeerbeleid n.t.b.		
- kiss & ride	parkeerbeleid n.t.b.		
Locatiebehoefte Meerwijk:			
- bebouwd	999	999	2084
- onbebouwd	844	844	1688
Totaal:	1843	1843	3685
Stichtingskosten:			
- Frisse Scholen B	€ 2.330.563	€ 2.330.563	€ 4.862.375
- Marktontwikkeling	€ 2.663.500	€ 2.663.500	€ 5.557.000

ad. 1: voor een gecombineerde voorziening wordt uitgegaan van 1 groepsruimte KDO/PSZ

ad. 2: gebruik wordt gemaakt van de sporthal in Schalkstad

D. ONTWIKKELSCENARIO EUROPAWIJK

In de Europawijk zijn de basisscholen Rudolf Steiner, Monseigneur Huibers en de Piramide Europawijk gehuisvest. Voorstel is om naast de Rudolf Steinerbasisschool, die een wijkoverstijgende functie heeft, beide basisscholen te handhaven. Herontwikkeling in de vorm van verplaatsing en/of vernieuwing vindt hier niet plaats. Aandachtspunt vormt de basisschool Monseigneur Huibers die groeit. Uitbreiding van de Monseigneur Huibers is een actueel vraagstuk. Indien uitbreiding aan de orde, kan dit ook (negatief) effect hebben op de leerlingenaantallen van de nabijgelegen basisschool De Brandaris. De in het scenario voor Molenwijk genoemde eventuele verplaatsing c.q. herontwikkeling van De Brandaris moet dan ook mede bezien worden vanuit de ontwikkeling van de Monseigneur Huibers.

1.3. SAMENVATTEND OVERZICHT SCENARIO'S STADSDELEN

In onderstaand overzicht zijn de scenario's weergegeven voor de verschillende stadsdelen.

Scenario's primair onderwijs stadsdelen Haarlem					
Stadsdeel	Locatie	Voorziening	Omvang		
			Leerlingen	BVO	Locatiebehoefte
Noord	Spaarndamseweg Zuid	IKC	335	2505	3135
	St. Liduina	Uitbreiding basisschool	25	115	n.v.t.
	Spaarndamseweg Noord	2 ^{de} IKC	335	2505	3135
	Korte Verspronckweg	IKC Vrije School	335	3125	3600
		Uitbreiding IKC	110	553	966
	Planetenlaan	Uitbreiding Zonnewijzer	100	460	0
Zuidwest	Spoorzone	IKC Bavo school & Spaarnesant	300	2444	2958
		Uitbreiding 4 groepen	100	503	878
	De Zuidwester	Uitbreiding 4 groepen	100	460	n.v.t.
	Beatrixschool	Uitbreiding 4 groepen	100	460	n.v.t.
Centrum	-	n.v.t.			
Oost	De Talenten	Uitbreiding	75	377	659
	De Talenten	Vervangende nieuwbouw	150	1575	1743
	Pr. Bernhardlaan	Nieuwbouw De Zuiderpolder	300	2444	2958
	Pr. Bernhardlaan	Nieuwbouw ITK	180	1105	1504
Schalkwijk	Boerhaavewijk	Nieuwbouw IKC Don Bosco	535	3121	4347
		Nieuwbouw IKC De Globe	535	3121	4347
		Nieuwbouw IKC De Wadden	535	3121	4347
		Sportzaal (2 gymvloeren)		1010	-
	Meerwijk	Nieuwbouw De Wijde Wereld	250	1573	2117
		Nieuwbouw De Meer	200	1321	1741
	Molenwijk	Nieuwbouw De Wadden	225	1332	1843
		Nieuwbouw De Brandaris	225	1332	1843
	Europawijk	-			
Totaal:			5050	34562	42121

* Daar waar staat Zonnewijzer moet gelezen worden: De Verbeelding in eerste instantie, daarna de Zonnewijzer

Voor de verschillende stadsdelen zijn op basis van de nu bekende gegevens scenario's ontwikkeld die moeten voorzien in het huisvesten van de autonome groei én de groei van de stad als gevolg van de Woonvisie. In welke mate en welke fasering deze groei zich echter zal voordoen is complex in beeld te brengen en te plannen. Desalniettemin is in de scenario's en de overzichten een aantal uitbreidingen opgenomen van bestaande scholen (lichtgrijs weergegeven). Door jaarlijkse actualisering en monitoring van de woningbouwontwikkeling moet worden gezien in hoeverre deze uitbreidingen of aanvullende voorzieningen nodig zijn.

Uitgaande van bovenstaande scenario's betekent dat uitvoering hiervan er voor circa 5.000 leerlingen nieuwe huisvesting ontstaat. Dit is het gevolg van enerzijds de uitbreiding van het voorzieningenniveau en anderzijds het gevolg van een 'doorlopende' vernieuwing van bestaande verouderde scholen waarvan de levensduur niet wordt verlengd. Met deze scenario's wordt circa 35.000 m² BVO onderwijs vernieuwd (inclusief aanvullende ruimte voor kinderopvang en bewegingsonderwijs). Dit is dus zowel de uitbreiding t.b.v. de groei als de vervanging van technisch en functioneel verouderde scholen die niet meer worden gerenoveerd.

1.4. FASERING SCENARIO'S STADSDELEN

Niet alles hoeft en kan op de korte termijn gerealiseerd te worden. Dit zal ook in sterke mate afhangen van het tempo van de beoogde woningbouwontwikkeling (het wel of niet realiseren van de planning zoals die is opgenomen in o.a. de Woonvisie). In onderstaand overzicht is een eerste beeld geschetst van de planvorming voor de korte en de lange termijn, waarbij de korte termijn betrekking heeft op de periode 2019 – 2022 en de lange termijn de periode vanaf 2023. De rood gemarkeerde scenario's zijn vooralsnog de scenario's die betrekking hebben op de korte termijn, de groen gemarkeerde scenario's zijn de scenario's voor de langere termijn.

Fasering scenario's primair onderwijs stadsdelen Haarlem				
Stadsdeel	Locatie	Voorziening	Fasering	
			Korte termijn	Lange termijn
Noord	Spaarndamseweg Zuid	IKC		
	<i>St. Liduina</i>	<i>Uitbreiding basisschool</i>		
	<i>Spaarndamseweg Noord</i>	<i>2de IKC</i>		
	Korte Verspronckweg	IKC Vrije School		
		<i>Uitbreiding IKC</i>		
	<i>Planetenlaan</i>	<i>Uitbreiding Zonnewijzer</i>		
Zuidwest	Spoorzone	IKC Bavo school & Spaarnesant		
		<i>Uitbreiding 4 groepen</i>		
	<i>De Zuidwester</i>	<i>Uitbreiding 4 groepen</i>		
	<i>Beatrixschool</i>	<i>Uitbreiding 4 groepen</i>		
Centrum	-	<i>n.v.t.</i>		
Oost	De Talenten	Uitbreiding		
	<i>De Talenten</i>	<i>Vervangende nieuwbouw</i>		
	Pr. Bernhardlaan	Nieuwbouw De Zuiderpolder		
	<i>Pr. Bernhardlaan</i>	<i>Nieuwbouw ITK</i>		
Schalkwijk	Boerhaavewijk	Nieuwbouw IKC Don Bosco		
		Nieuwbouw IKC De Globe		
		Nieuwbouw IKC De Wadden		
		<i>Sportzaal (2 gymvloeren)</i>		
	Meerwijk	Nieuwbouw De Wijde Wereld		
		Nieuwbouw De Meer		
	Molenwijk	Nieuwbouw De Wadden		
		<i>Nieuwbouw De Brandaris</i>		
	Europawijk	-		

* Daar waar staat Zonnewijzer moet gelezen worden: De Verbeelding in eerste instantie, daarna de Zonnewijzer

1.5. INVESTERINGSAGENDA PRIMAIR ONDERWIJS

De scenario's zijn ook financieel doorgerekend. Daarbij is vooralsnog uitgegaan van een kengetal van € 1.750 per m² BVO (niveau Frisse Scholen klasse B) en een kengetal van € 2.000 per m² BVO (niveau marktontwikkeling). De eventuele financiële effecten van de wettelijke verplichting ook schoolgebouwen bijna energieneutraal (BENG) te realiseren, zijn op dit moment moeilijk te ramen en is afhankelijk van o.a. de omvang van voorzieningen. In een door HEVO opgestelde "Nieuwbouwkostenconfigurator" voor onderwijshuisvesting wordt uitgegaan van een bandbreedte van € 200 à € 300 per m² BVO voor het primair onderwijs (in het voortgezet onderwijs liggen deze kengetallen lager vanwege de omvang van scholen voor voortgezet onderwijs; bij een toenemend BVO neemt de kostprijs per m² BVO af). Ook de financiële effecten van gasloze voorzieningen laten zich op dit moment nog niet ramen. In onderstaande tabel zijn de investeringskosten van de verschillende scenario's in beeld gebracht waarbij steeds de bandbreedte is weergegeven op basis van de kengetallen € 1.750 en € 2.000⁹. Zo wordt de investering voor het IKC in stadsdeel Noord, locatie Spaarndamseweg Zuid geraamd op respectievelijk € 4,8 à € 5 miljoen.

Investeringsagenda primair onderwijs stadsdelen Haarlem						
Stadsdeel	Locatie	Voorziening	Investeringsraming			
			Korte termijn		Lange termijn	
			Frisse Scholen B	Marktontwikkeling	Frisse Scholen B	Marktontwikkeling
Noord	Spaarndamseweg Zuid	IKC	€ 4.383.838	€ 5.010.100		
	St. Lidiina	Uitbreiding basisschool			€ 200.000	€ 230.000
	Spaarndamseweg Noord	2 ^{de} IKC			€ 4.383.838	€ 5.010.100
	Korte Verspronckweg	IKC Vrije School	€ 5.468.838	€ 6.250.100		
		Uitbreiding IKC			€ 968.275	€ 1.106.600
	Planetenlaan	Uitbreiding Zonnewijzer			€ 805.000	€ 920.000
Zuidwest	Spoorzone	IKC Bavoschool & Spaarnesant	€ 4.277.000	€ 4.888.000		
		Uitbreiding 4 groepen			€ 880.250	€ 1.006.000
	De Zuidwester	Uitbreiding 4 groepen			€ 805.000	€ 920.000
	Beatrixschool	Uitbreiding 4 groepen			€ 805.000	€ 920.000
Centrum	-	n.v.t.				
Oost	De Talenten	Uitbreiding	€ 660.188	€ 754.500		
	De Talenten	Vervangende nieuwbouw			€ 2.755.375	€ 3.149.000
	Pr. Bernhardlaan	Nieuwbouw De Zuiderpolder	€ 4.277.000	€ 4.888.000		
	Pr. Bernhardlaan	Nieuwbouw ITK			€ 1.934.450	€ 2.210.800
Schalkwijk	Boerhaavewijk	Nieuwbouw IKC Don Bosco			€ 5.461.838	€ 6.242.100
		Nieuwbouw IKC De Globe	€ 5.461.838	€ 6.242.100		
		Nieuwbouw IKC De Wadden			€ 5.461.838	€ 6.242.100
		Sportzaal (2 gymvloeren)			€ 1.767.500	€ 2.020.000
	Meerwijk	Nieuwbouw De Wijde Wereld	€ 2.751.875	€ 3.145.000		
		Nieuwbouw De Meer			€ 2.311.750	€ 2.642.000
	Molenwijk	Nieuwbouw De Wadden			€ 2.330.563	€ 2.663.500
		Nieuwbouw De Brandaris			€ 2.330.563	€ 2.663.500
	Europawijk	-				
Totaal:			€ 27.280.577	€ 31.177.800	€ 33.201.240	€ 37.945.700

* Daar waar staat Zonnewijzer moet gelezen worden: De Verbeelding in eerste instantie, daarna de Zonnewijzer

Op basis van bovenstaande kengetallen is voor de korte termijn sprake van een investeringsagenda c.q. behoefte van circa € 27,3 (kwaliteitsniveau Frisse Scholen B) à € 31,2 miljoen (niveau marktontwikkeling). De investeringsagenda voor de lange termijn wordt geraamd op circa € 33,2 miljoen à € 38 miljoen. In deze investeringsagenda wordt niet alleen voorzien in het huisvesten van de verwachte groei als gevolg van de Woonvisie, maar ook in het renoveren en vernieuwen van de huidige huisvestingsportefeuille. De huisvestingsopgave voor de gemeente Haarlem (en ook de schoolbesturen) betreft immers niet alleen het accommoderen van de groei van de stad, maar ook het vernieuwen (door renovatie/levensduurverlenging of vervangende nieuwbouw) van de bestaande huisvestingsportefeuille¹⁰.

⁹ Wanneer uitgegaan wordt van de in hoofdstuk 3 genoemde 34.500 m² BVO die vernieuwd en uitgebreid wordt, dan zal BENG leiden tot een kostenverhoging van circa € 7 à € 10 miljoen (uitgaande van € 200 à € 300 per m² BVO aan extra investeringen voor BENG)

¹⁰ In het SHO 2018 – 2022 is primair de investeringsopgave in beeld gebracht voor het accommoderen van de verwachte groei als gevolg van de Woonvisie. De herstructurering van de bestaande portefeuille is daarin ten dele meegenomen.

Bovenstaande ramingen betreffen de investeringen inclusief voorzieningen voor kinderopvang en bewegingsonderwijs. De gemeente heeft ook de zorgplicht voor de voorzieningen voor het bewegingsonderwijs. Er is geen zorgplicht voor de voorzieningen voor kinderopvang. Indien de gemeente wel de initiële investering doet hiervoor, dienen de kosten hiervoor vergoed te worden vanuit de dagelijkse exploitatie van de kinderopvang. Met andere woorden de investering voor de kinderopvang moet zich als het ware terugverdienen. Wanneer de investering voor de KDO/PSZ niet wordt meegenomen dan ziet de investeringsagenda er als volgt uit.

	Korte termijn		Lange termijn	
Totaal:	€ 27.280.577	€ 31.177.800	€ 33.201.240	€ 37.945.700
aandeel investering KDO/PSZ:	€ 1.610.000	€ 1.840.000	€ 2.015.000	€ 2.300.000
totaal onderwijs & bewegingsonderwijs:	€ 25.670.577	€ 29.337.800	€ 31.186.240	€ 35.645.700

Wanneer het aandeel KDO/PSZ van de investeringsagenda wordt gehaald, resteert een investeringsagenda voor de korte termijn voor het onderwijsdeel en deel voor bewegingsonderwijs van circa € 25,7 miljoen à € 29,3 miljoen. Voor de lange termijn is sprake van een investeringsagenda van circa € 31,2 à € 35,6 miljoen.

Bovendien is op de korte termijn vanuit het huidige IP Schalkwijk reeds € 2.573.000 miljoen beschikbaar voor onderwijshuisvesting. Dit moet bij de investeringsbehoefte korte termijn in mindering gebracht worden.

De kanttekening dient hier gemaakt te worden dat de benodigde investering voor de KDO/PSZ waarschijnlijk gedaan dient te worden door de gemeente in de vorm van voorfinanciering. De initiële investering voor de KDO/PSZ zal 'terugverdiend' moeten worden uit de exploitatie van de KDO/PSZ. Veelal vindt dit plaats door het afsluiten van een langlopend huurcontract waarin de KDO-organisatie zich verplicht om kale huurlasten te betalen ter dekking van de initiële investering.

In bovenstaande raming is nog geen rekening gehouden met een vorm van cofinanciering door de schoolbesturen¹¹. In het geval van renovatie kan sprake zijn van cofinanciering door het inzetten van gereserveerde onderhoudsgelden. In het geval van vervangende nieuwbouw kan sprake zijn van cofinanciering wanneer dit leidt tot een plus bovenop de norm (Frisse scholen klasse B). De gemeente is eraan gehouden schoolgebouwen te realiseren die voldoen aan de wettelijke eisen. Wanneer in algemene zin sprake is van 10 % cofinanciering door schoolbesturen, dan kan bovenstaande investeringsagenda voor de gemeente Haarlem met name ten aanzien van renovatie wat afnemen. Opgemerkt dient te worden dat een bijdrage van 10 % bij vervangende nieuwbouw afhankelijk is van de situatie en dat altijd sprake zal zijn van maatwerk.

- **1STE INRICHTING EN TIJDELIJKE HUISVESTING**

In de raming is ook nog geen rekening gehouden met de kosten van de 1ste inrichting (niet voor de vervangende nieuwbouw maar uitsluitend voor de uitbreidingsbehoefte) en de eventuele tijdelijke huisvestingskosten indien dit aan de orde is. In het SHO zijn deze kosten grof geraamd omdat het complex is deze precies te ramen en ook afhankelijk zijn van o.a. fasering. Voorgesteld wordt om vooralsnog de bandbreedte aan te houden zoals opgenomen in het SHO 2018 – 2022:

- Voor de eerste inrichting voor de structurele huisvestingsbehoefte is er in het SHO 2018 – 2022 afhankelijk van het scenario circa € 2 à € 3 miljoen opgenomen voor zowel PO als VO. Dit kan worden gedekt uit de begroting.
- Voor de tijdelijke huisvesting is er afhankelijk van het scenario circa € 7 miljoen à € 10 miljoen nodig voor zowel het PO als VO. Dit bedrag is nog niet opgenomen in de begroting.

¹¹ Er zijn tussen de VNG, PO-Raad en VO-Raad afspraken gemaakt over renovatie en vervangende nieuwbouw. Onderdeel van deze afspraken is het opheffen van het investeringsverbod voor schoolbesturen in onderwijshuisvesting. Het is het voornemen te komen tot wetswijziging waardoor het voor schoolbesturen mogelijk wordt mee te investeren in onderwijshuisvesting (zowel renovatie als vervangende nieuwbouw).

1.6. VOORTGEZET ONDERWIJS

De wijze waarop de groei in het voortgezet onderwijs wordt geacommodeerd is nog niet bekend. Op basis van het SHO heeft het voortgezet onderwijs besloten te komen tot een integrale visie op het voortgezet onderwijs in Haarlem en omgeving. Hierin wil het voortgezet onderwijs een aantal vraagstukken betrekken waaronder de 'scheefgroei' tussen beroepsgericht onderwijs (vmbo) en algemeen vormend onderwijs (vmbo-tl, havo, vwo), de leegstand van enkele – met name beroepsgerichte - scholen, brede versus smalle scholengemeenschappen, de spreiding en bereikbaarheid van voorzieningen e.d. Het proces hiervoor zal geleid worden door mw. M. Heeremans (voormalig burgemeester van Heemstede).

In het proces wordt een gefaseerde aanpak gevolgd door het onderwijsveld. In de eerste fase vindt een gezamenlijke verkenning en onderkenning van de vraagstukken plaats waar de gezamenlijke schoolbesturen voor staan. Daarbij gaat naast het vraagstuk van het accommoderen van de groei ook om inhoudelijke vraagstukken. Doel van de eerste fase is het vaststellen van de bereidheid bij schoolbesturen om los van het eigen schoolbelang met elkaar te spreken over de toekomst van het Haarlemse scholenaanbod in het licht van bijvoorbeeld kansengelijkheid, breedte en diversiteit in het aanbod, etc. Bij een positief resultaat wordt gestart met de tweede fase.

In de tweede fase vindt een verdiepend onderzoek plaats naar de aard van het vraagstuk en wat de vervolgstappen kunnen zijn. Enerzijds betreft dat de ontwikkeling van de leerlingenpopulatie wat betreft omvang maar ook wat betreft keuzemotieven en -verschuivingen hierin, anderzijds gaat het over de verkenning van "wat de markt – leerlingen, ouders, afnemers - wil". Aan welk soort onderwijsaanbod is behoefte? Wanneer dit in beeld is gebracht start de derde fase.

In de derde fase staat de vraag centraal "wat gaan we dan doen?" De beantwoording van deze vraag kan aanleiding zijn van het actualiseren van het RPO.

De planning voorziet erin dat het onderzoek in 2018 gereed is. Voor dit SHO maken we gebruik van de inschatting van het SHO van 2017. Onderdelen hiervan zijn:

- Herstructurering voortgezet onderwijs (bijvoorbeeld optimalisering bezetting van huidige leegstand)
- Afstoten en herbestemmen van VO-locaties
- Capaciteitsuitbreiding VO indien nodig
- Uitbreiding Schoter Scholengemeenschap om de al bestaande groei te accommoderen
- Levensduurverlenging (Renovatie) Stedelijk Gymnasium

De bovenstaande planvorming kan echter aanleiding zijn voor andere keuzes en een wijzigende investeringsagenda. Voor het voortgezet onderwijs is in het SHO een raming opgenomen van circa € 10,8 miljoen.

Korte termijn (2019 – 2022)	2019	2020	2021	2022	Totaal
Stedelijk Gymnasium	€ 1.980.000	€ 1.980.000			
Schoter		€ 2.000.000	€ 1.150.000		
Overig uitbreiding		€ 2.380.000	€ 2.000.000	€ 1.380.000	
Reeds beschikbaar			€ 481,000	€ 1,600,000	
Totaal	€ 1.980.000	€6.362.000	€ 2.669.000	-€ 220.000	€ 10.791.000

2. IKC-VORMING HAARLEM

Inleiding

In Haarlem gebeurt al veel waar het gaat om samenwerking tussen schoolbesturen, kinderopvangorganisaties en andere (zorg)partners. Soms worden gebouwen gedeeld en soms gaat de samenwerking verder en is er sprake van een gedeelde visie. Deze samenwerkingsverbanden zijn veelal spontaan en al dan niet met ondersteuning van de gemeente tot stand gekomen. Een samenhangende visie op deze vormen van samenwerking is nog niet ontwikkeld. Het is daarom van belang dat de gezamenlijke ambitie van gemeente Haarlem, schoolbesturen, kinderopvangorganisaties, zorgpartners en andere betrokkenen wordt bepaald.

Wat zijn Integrale kindcentra

Zowel op lokaal als landelijk niveau streven organisaties naar betere afstemming van en samenhang tussen onderwijs, kinder-/peuteropvang, voor- en vroegschoolse educatie, (jeugd-)zorg en andere maatschappelijke functies die bezig zijn met de ontwikkeling van kinderen en jeugd. In de afgelopen jaren is immers duidelijk geworden, en algemeen geaccepteerd, dat de ontwikkeling van kinderen al vroeg begint en niet pas op de basisschool. Ontwikkelings- en taalachterstanden opgelopen in de eerste levensjaren zijn later moeilijk in te halen. Dit is een reden, en zonet de belangrijkste, waarom gestreefd wordt naar een samenhangende infrastructuur van kwalitatief goede kinderopvang en onderwijs. Dit krijgt vorm in zogenaamde integrale kindcentra waarin de kernpartners veelal worden gevormd door basisonderwijs en peuter-/kinderopvang. Afhankelijk van de lokale situatie die bovendien per wijk of per school kan verschillen, nemen andere functies of voorzieningen deel aan de IKC-vorming. Het gaat dan veelal om voorzieningen die nodig zijn voor de realisering van de inhoudelijke en organisatorische ambities van het betreffende IKC. In die zin is ook sprake van een kleurrijk geheel aan IKC-concepten. Dit betekent echter niet dat alle scholen IKC's moeten of willen worden of dat alle IKC's per definitie in één gebouw gehuisvest zijn. Voor ouders bieden de IKC's ook een goede mogelijkheid werken en de zorg voor kinderen te combineren. En voor de betrokken instellingen moet de combinatie van functies leiden tot betere opvang en zorg en efficiënt gebruik van personeel, middelen en huisvesting.

De IKC-vorming is ook een beleidsmatig antwoord op diverse ontwikkelingen waaronder passend onderwijs en de decentralisatie van de jeugdzorg. De IKC's zijn een belangrijke pijler in het integraal jeugdbeleid, ze zijn een centrale voorziening in de sociale en pedagogische infrastructuur. Gemeenten, schoolbesturen en ook de kinderopvangorganisaties en overige instellingen willen met de IKC-vorming een stevige en kwalitatieve voorzieningestructuur voor onderwijs en opvang realiseren.

Voor het kind vereenvoudigt een IKC de overgang van voorschool naar school door de gedeelde pedagogische visie en doordat ze bekend zijn met de mensen van het IKC: zowel de pedagogisch medewerkers als de leerkrachten van de school. Daarnaast kan, wanneer goed wordt samen gewerkt, het kind vanaf binnenkomst bij het IKC gevolgd worden waardoor medewerkers beter preventief kunnen acteren op bijzonderheden en ontwikkelingsmogelijkheden van de kinderen. Een IKC kan verschillende doelen nastreven, zoals bijvoorbeeld het vergroten van gelijke onderwijskansen, het bieden van een compleet dagarrangement of het bieden van een complete zorgstructuur. Gezamenlijke kennisontwikkeling en –overdracht is hierin ook van belang.

Een IKC is een samenwerkingsverband van (vooralsnog) in beginsel autonome organisaties op het gebied van onderwijs, opvang, zorg en ontspanning (en eventueel andere functies). Er is sprake van een integrale voorziening voor onderwijs en ontwikkeling voor kinderen voor 0 – 12 jaar. De samenwerking vindt plaats op inhoud en organisatie, op basis van:

- Eén GEDEELDE VISIE op de ontplooiing en talentontwikkeling van kinderen van 0 tot 12/13 jaar.
- Eén PLAN om te komen tot maximale talentontwikkeling; hoe organiseren we het ontwikkelingsproces, hoe zetten we de middelen efficiënt in, hoe zorgen we voor warme overdracht, etc.
- Eén UITSTRALING van herkenbaarheid, het IKC moet voor de omgeving als een sterk label worden herkend. Er is sprake van een eenduidige communicatie naar ouders en omgeving.

- Eén AANSTURING die zorgt voor één visie, één plan en één uitstraling; een organisatieconcept/-vorm uitgaande van samenwerking tussen de verschillende organisaties.

Niet iedere school kan of hoeft zich te ontwikkelen tot een IKC. De omvang van een aantal basisscholen is wellicht te gering om de verbreding in functies en aanbod mogelijk te maken vanuit de huidige solitaire positie. IKC ontwikkeling lijkt dan niet haalbaar vanuit financiële en organisatorische uitgangspunten (en wellicht ook onderwijskundige uitgangspunten). Ook vanuit de voorschoolse periode is het bedrijfsmatig niet haalbaar om fysiek aan iedere basisschool voorschoolse voorzieningen te verbinden. De organisatie van de voorschoolse periode vraagt immers ook een bepaalde omvang om te komen tot een bedrijfsmatig verantwoorde exploitatie. En vanuit gemeentelijk perspectief en de gemeentelijke verantwoordelijkheid voor de huisvesting is een transformatie van alle huidige basisscholen tot IKC's door diverse huisvestingsaanpassingen en –investeringen niet haalbaar. Ook zou het streven naar het omvormen van iedere basisschool tot IKC te weinig recht doen aan basisscholen die geen IKC zijn en wel een goede en complete basis bieden aan de leerlingen die de school bezoeken. In die zin zal de IKC-vorming per wijk verschillen wat betreft ambitie, visie, doelstellingen, partners, organisatie, e.d. Ieder IKC geeft eigen invulling aan de inhoudelijke en organisatorische samenwerking. Wensen vanuit de wijk, behoeften van kinderen en ouders en betrokken instellingen kunnen leiden tot verschillende accenten in IKC's. Deze accenten kunnen te maken hebben met bijvoorbeeld sport, cultuur, techniek, maar ook met onderwijs- of opvoedkundige expertisegebieden.

Kernpartners IKC

De kernpartners van een IKC zijn de basisschool/-scholen en de organisaties voor kinderopvang: peuteropvang, kinderdagopvang en buitenschoolse opvang. Voor een totaalaanbod daar waar het gaat om passend onderwijs (voor kinderen met een aanvullende zorgbehoefte; of verdieping van kennis in de vorm van bijvoorbeeld plusklassen op bepaalde vakgebieden) is betrokkenheid van het speciaal onderwijs en het voortgezet onderwijs een belangrijk uitgangspunt. Naast deze kernpartners kunnen ook consultatiebureaus, jeugdzorg en CJG onderdeel zijn van het IKC. De wijze waarop zij participeren in een IKC is afhankelijk van de vraagstukken en/of problematieken van een betreffend IKC of wijk. Met deze functies kan naar behoefte worden samengewerkt. Dit geldt (zeker) ook voor sportverenigingen en culturele instellingen (bijvoorbeeld bibliotheek, muziekschool, kunsteducatie, jeugdtheater). Deze instellingen kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan de diverse binnen- en buitenschoolse arrangementen. Het is aan ieder IKC om de voor hen belangrijke en benodigde partners te selecteren voor het structureel dan wel incidenteel bijdragen aan het totaalpakket aan arrangementen ten behoeve van de ontwikkelingskansen van de kinderen in de betreffende wijk.

Huisvesting IKC

Samenwerking in de vorm van een IKC hoeft niet per se op één locatie en onder één dak plaats te vinden. Wel kan gezamenlijke huisvesting de integraliteit van werken ondersteunen. Uitgangspunt in de vernieuwing van de onderwijshuisvesting is dat daar waar mogelijk gestreefd wordt naar de realisering van minimaal combinaties van opvang en onderwijs. Het is de verantwoordelijkheid van schoolbesturen, scholen, kinderopvangorganisaties en andere betrokken partners om de IKC- vorm en inhoud te geven. De gemeente kan dit waar nodig faciliteren door te investeren in extra vierkante meters om dit in de huisvesting mogelijk te maken. Uitgangspunt is wel dat ten minste de gemaakte investeringen terug komen in de huur. Een ander uitgangspunt is dat IKC's zoveel mogelijk vanuit de dagelijkse praktijk worden ontwikkeld en er ervaringen en oplossingen opgedaan worden die gebruikt kunnen worden voor de volgende IKC's.

IKC's in Haarlem

In Haarlem gebeurt al het een en ander op het gebied van IKC's. Zo zijn er 19 VVE koppels tussen VVE-scholen en VVE-peuterspeelzalen. Daarbij zijn de peuterspeelzalen en scholen bij elkaar gehuisvest of in de directe nabijheid van elkaar en werken bovendien inhoudelijk met elkaar samen. Ook zijn er 4 koppels van VVE peuterspeelzalen met niet-VVE scholen. Ook is er al een aantal IKC's opgericht, weliswaar niet met één aansturing, wel met een gedeelde visie. Te denken valt aan IKC De Argonauten, IKC Zuid Kennemerland, de Mgr. Huibersschool, de Gentiaan en Focus.

Het is van belang dat verder gekeken wordt naar de al bestaande samenwerkingen tussen scholen, kinderopvang en andere organisaties. Een inventarisatie is van belang en de ambities en wensen van betrokken organisaties moeten daarbij meegenomen worden. Wellicht kunnen de huidige initiatieven de basis vormen voor het ontwikkelen van leerervaringen voor volgende IKC's.

Elk kind in Haarlem heeft recht op maximale ontwikkelingskansen passend bij zijn/haar mogelijkheden. Het ideaal is dat de Haarlemse kinderen in de leeftijd van 0 – 12/13 jaar en hun ouders gebruik maken van diverse arrangementen met doorgaande leerlijnen en warme overdrachten tussen functies. Deze arrangementen moeten alle kinderen een brede en maximale ontplooiing bieden, waarbij schotten tussen verschillende instellingen verdwijnen. Mogelijkerwijs vindt alles plaats op één locatie. Per wijk of locatie kan deze IKC-vorming verschillen, waarbij de IKC's niet allemaal dezelfde participanten of doelen hoeven te hebben.

Verantwoordelijkheidsverdeling IKC-vorming

De primaire verantwoordelijkheid voor het inhoudelijk vorm geven aan een IKC ligt bij de partners zelf: schoolbesturen, kinder-/peuteropvang en aanvullende functies. De gemeente heeft een ondersteunende rol ten aanzien van de huisvesting en is vanuit andere beleidsterreinen via subsidierelaties betrokken bij mogelijke partners. Te denken valt bijvoorbeeld aan peuterspeelzalen en het CJG.

Rol schoolbesturen

Schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit, de richting, inrichting en organisatie van het onderwijs. Deze verantwoordelijkheid geldt ook voor bijvoorbeeld bestuurlijke en/of institutionele keuzes met betrekking tot de eigen bestuursorganisatie en de scholen (samenwerking, fusies, sluiting, verplaatsing, verhuizing e.d.). Met inachtneming van de wettelijke verantwoordelijkheden zijn de schoolbesturen verantwoordelijk voor de wijze waarop de inhoudelijke en organisatorische samenwerking met de voorschoolse voorzieningen wordt vormgegeven ten behoeve van de IKC-vorming.

Belangrijk in deze conceptontwikkeling is ook de wijze waarop het IKC vorm en inhoud geeft aan passend onderwijs door het betrekken van bijvoorbeeld het (voortgezet) speciaal onderwijs en/of expertisecentra en zorgpartners. Ambitie is dat er binnen bepaalde geografische gebieden – stadsdeelniveau – sprake is van onderwijskundige netwerken waardoor ingespeeld c.q. antwoord gegeven kan worden op de diverse onderwijskundige en pedagogische vragen van kinderen in de leeftijd van 0 – 12/13 jaar. Gestreefd zou kunnen worden naar een complementair onderwijsaanbod per wijk en/of stadsdeel. Het huidige en toekomstige onderwijsaanbod wordt dan door de gezamenlijke schoolbesturen zo vormgegeven, dat er naast het basisprogramma voor zoveel mogelijk leerlingen onderwijsarrangementen (maatwerktrajecten van onderwijs en zorg voor alle leerlingen) te volgen zijn die passen bij zijn/haar mogelijkheden.

Er is in Haarlem vanzelfsprekend al sprake van bestaande samenwerking tussen basisscholen, voorschoolse voorzieningen inclusief VVE en zorgpartners zoals het CJG die gerespecteerd moet worden. Belangrijk is wel dat de samenwerking in het kader van de IKC-vorming plaatsvindt op basis van een gedeelde visie op de IKC-vorming en het maximaal willen bijdragen aan het IKC-concept. Wanneer in het kader van de IKC-vorming er nog voorschoolse voorzieningen geselecteerd moeten worden, onderstrepen betrokkenen het belang om deze te selecteren op de bijdrage aan het na te streven IKC-concept. Hierbij worden vanzelfsprekend de huidige aanbieders voor kinder-/peuteropvang betrokken bij de partnerselectie. Samenwerking tussen verschillende partners is een van de belangrijkste succesfactoren in de IKC-vorming. Het is dan ook belangrijk dat de 'juiste' partners het concept van het IKC samen vormgeven.

Rol kinder-/peuteropvang

Er zijn meerdere kinder-/peuteropvangorganisaties in Haarlem. Een aantal heeft sterke relaties met de onderwijskundige identiteit van de betreffende basisschool (bijvoorbeeld Haarlemse Montessorischool of Vrije School) waaraan de opvangorganisatie is verbonden. Er zijn basisscholen die gebruik maken van

een 'eigen' kinderopvangorganisatie; een organisatie die gestoeld is op dezelfde beginselen als de basisschool. Een aantal kinderopvangorganisaties heeft deze profilering in mindere mate, maar respecteert de identiteit. De organisaties voor kinderopvang voorzien in een behoefte bij ouders en passen bij het gemeentelijke VVE beleid. Het verdient de aanbeveling dat deze behoefte en de connectie met het VVE-beleid gerespecteerd worden in de IKC-vorming.

In het kader van de IKC-vorming geldt echter als uitgangspunt dat wanneer meerdere basisscholen participeren in de IKC-vorming er zo veel mogelijk sprake is van een 'ongedeelde' of 'neutrale' voorschoolse voorziening voor kinder-/peuteropvang. De opvangorganisaties en schoolbesturen zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor het maken van afspraken met deze voorschoolse voorziening zodat geen sprake is van eenzijdige overdracht van leerlingen. Een situatie moet worden voorkomen dat er sprake is van oneerlijke concurrentie tussen schoolbesturen omdat de doorstroming vanuit de voorschoolse voorzieningen eenzijdig naar een van de scholen plaatsvindt. Als dit vanwege identiteit of onderwijskundige overwegingen aan de orde is, dient sprake te zijn van een transparant proces voor alle betrokken kernpartners wat betreft de overdracht van de opvang naar de basisschool.

Rol Gemeente Haarlem

De IKC-ontwikkeling moet bijdragen aan gemeentebrede doelstellingen die samenhangen met onder meer onderwijskansenbeleid, jeugdzorg in relatie tot passend onderwijs, CJG-ontwikkelen en sociale cohesie. Dit betekent dat de gemeente tot op zekere hoogte een bestuurlijke regierol vervult en ook kaders en randvoorwaarden stelt m.b.t. de IKC's. Het is immers geen solitaire ontwikkeling, maar vindt plaats in de context van divers gemeentelijk beleid.

De gemeente streeft naar een regierol die recht doet aan gelijkwaardig partnerschap. De rol van de gemeente Haarlem ziet er als volgt uit:

- Ten aanzien van de inhoud stelt de gemeente samen met schoolbesturen en kinderopvangorganisaties de kaders op van waaruit de IKC-vorming zou moeten worden ontwikkeld. De uitvoering van het beleid ligt bij de kernpartners;
- Ten aanzien van het proces heeft de gemeente vanuit een regierol de taak om de zorgvuldigheid van het proces (zowel intern als extern) te bewaken. Bij het samenwerkingsproces kan de gemeente een stimulerende rol hebben zodat de gelijkwaardigheid tussen de verschillende partners gewaarborgd wordt;
- Ten aanzien van financiën vervult de gemeente de rol van financier van onderwijshuisvesting, Hiernaast kan er sprake zijn van financiering van extra vierkante meters om een fysiek IKC te realiseren, mits deze investering vanuit de huur terugvloeit naar de gemeente.

Financiering niet onderwijsfuncties

In de actualisering van het SHO is daar waar het gaat om de diverse scenario's rekening gehouden met het toevoegen van ruimte voor de kinder-/peuteropvang. In totaal gaat het om circa 2.070 m² BVO aan nieuwe voorzieningen kinder-/peuteropvang en een investeringsagenda van circa € 3,6 (op basis van het kengetal van € 1.750 per m² BVO) à € 4,1 miljoen (op basis van het kengetal van 2.000 m² BVO). Deze investering moet gedekt worden uit de huurinkomsten van de verhuur van deze ruimten (naast de vergoeding van servicekosten ten behoeve van de dagelijkse exploitatie). Wanneer een kinderopvangorganisatie zelf wenst te investeren dan moeten er nadere afspraken gemaakt worden over de eigendomsverhoudingen. De onderwerpen van investering in deze voorziening en de te betalen huur moeten verder uitgewerkt. Het actualiseren van de nota medegebruik en verhuur maakt hier onder meer onderdeel van uit.

Tot slot

Deze notitie is een eerste aanzet tot het komen van een dergelijke visie op de vorming van deze samenwerking in Integrale Kindcentra (IKC's). Met deze visie als basis gaan we met alle partners in gesprek om de visie rond IKC's verder te ontwikkelen. In 2018 gaan we een enquête onder de partners uitzetten. Ook gaan we in werkgroepverband met de partners werken aan de ontwikkeling van IKC's. Bij nieuw te starten huisvestingsprojecten wordt bovendien rekening gehouden met de al dan niet aanwezige wens tot het vormen van IKC's.

3. KWALITEITSKADER PRIMAIR EN VOORTGEZET ONDERWIJS

Schoolbesturen en gemeente hebben samen een kwaliteitskader opgesteld waaraan schoolgebouwen in Haarlem zouden moeten voldoen. De kwaliteitskaders voor het PO (incl. SO) en VO (incl. VSO) zijn tot stand gekomen in afstemming met schoolbesturen, gemeente, onderwijsveld en professionals. Hierin staat wat gezamenlijk wordt verstaan onder de basiskwaliteit van de schoolgebouwen voor het PO en VO. Het biedt inzicht en houvast voor alle partijen om afspraken te maken over het gewenste kwaliteitsniveau. De kwaliteitscriteria zijn richtinggevend, geen norm. De kaders houden rekening met de wettelijke minimale eisen uit het Bouwbesluit en met de kwaliteitscriteria op het terrein van duurzaamheid, gebruik (functioneel), beleving (architectonisch) en techniek. Er is ook een koppeling gelegd met de GPR¹², de Gemeentelijke Praktijk Richtlijn.

De kwaliteitskaders kunnen dienen als checklist voor bestaande gebouwen en als basis voor een prestatieopdracht bij een renovatie of nieuwbouw aan architecten, adviseurs en bouwers.

De kernpunten van het kwaliteitskader zijn:

- Voor nieuwbouw en vervangende nieuwbouw uit te gaan van het kwaliteitskader en via de jaarlijkse actualisatie van de onderwijshuisvestingsbedragen toe te werken naar de normering “BENG” (bijna energieneutrale gebouwen), die vanaf 2020 wettelijk wordt voorgeschreven;
- Voor renovatie uit te gaan van levensduur verlengende maatregelen voor 25 jaar en voor vervangende nieuwbouw 40 jaren;
- Voor renovatie als leidraad uit te gaan van een budget van 50% van vervangende nieuwbouw, waarbij op basis van een afwegingkader en criteria maatwerk per schoolgebouw nodig is; hiervoor een nulmeting voor alle schoolgebouwen > 30 jaar extern uit te laten voeren op basis van de GPR-score en TCO (total cost of ownership);
- Vanuit de nulmeting een prioriteitstelling bepalen voor de schoolgebouwen die in aanmerking komen voor vervangende nieuwbouw of renovatie.
- Schoolbesturen dragen bij in de kosten van renovatie en vervangende nieuwbouw op basis van de onderhoudsactiviteiten (-10 jaar en + 5 jaar) die in het MJOP (meerjaren onderhoudsplan) zijn vastgelegd, onder aftrek van een stroppenpot van 10% voor onvoorziene optredende situaties. Een aanvullende bijdrage kan voortkomen uit exploitatievoordelen, mits het een redelijke bijdrage betreft en er sprake is van een acceptabele terugverdientijd.

Met dit kwaliteitskader is een goede eerste aanzet gedaan om te bepalen wat de Haarlemse kwaliteit van schoolgebouwen moet zijn en om te bepalen wanneer renovatie een goede optie is. In een volgende stap moet het kwaliteitskader verder worden uitgewerkt waarbij onder meer antwoord moet komen op de vraag welke kosten hiermee samenhangen en hoe deze kosten worden verdeeld. Ook is het noodzakelijk dat meer inzicht verkregen wordt in de huidige technische staat van de schoolgebouwen.

In de bijgevoegde bijlagen is het resultaat van de werkgroep kwaliteitskader integraal opgenomen.

¹² GPR (Gemeentelijke Praktijk Richtlijn) vaststellen (GPR Gebouw meet duurzaamheid van woning- en utiliteitsbouw). Een gebouw kan scoren op energie, milieu, gezondheid, gebruikswaarde en toekomstwaarde. Vaak staan energiebezuiniging en milieuvriendelijkheid tegenover elkaar omdat de productie van energiebesparende maatregelen belastend zijn voor het milieu. Gezondheid gaat onder andere over de luchtkwaliteit. Gebruikswaarde gaat bijvoorbeeld over voldoende liften, zijn gangen en trappen breed genoeg etc. Toekomstwaarde geeft onder andere aan wat er overblijft als de gebruiker het gebouw verlaat.

BIJLAGE 1: WERKGROEP KWALITEITSKADER HAARLEM

In 2017 is de projectgroep Kwaliteitskader Onderwijshuisvesting (PO en VO) ingesteld. Door de gemeente en de schoolbesturen is ons de volgende opdracht meegegeven.

Projectomschrijving

De projectgroep Kwaliteitskader onderwijshuisvesting ontwikkelt voorstellen voor de te gebruiken kwaliteitsniveaus voor vervangende nieuwbouw en renovatie i.c. levensduurverlenging in het primair, speciaal en voortgezet onderwijs. De projectgroep dient een 'Haarlems kwaliteitslabel' voor onderwijshuisvesting te ontwikkelen.

Onderdelen van het kwaliteitslabel zijn:

- Welke keuzes gelden voor Haarlem voor nieuwbouw en renovatie? In dit verband dienen de volgende onderdelen meegenomen worden: Bouwbesluit, Frisse Scholen, BENG, duurzaamheidsambities, aardgasvrij bouwen etc.
- Er dient een afbakening te komen tussen renovatie (levensduurverlenging) en in stand houden c.q. onderhouden van de onderwijshuisvesting.
- Er dient onderzoek gedaan te worden om de afweging tussen renovatie versus nieuwbouw te maken.
- Financiële verantwoordelijkheidsverdeling tussen de gemeente en schoolbesturen bij zowel renovatie als nieuwbouw (cofinanciering); de financiering van het kwaliteitslabel.

Bij de ontwikkeling van het Haarlems kwaliteitslabel wordt aangesloten bij de bestaande kwaliteitsstandaarden van de VNG, PO-raad en VO-raad. De kwaliteitsstandaard heeft betrekking op nieuwbouw en bestaande bouw. Ook bij levensduur verlengende maatregelen zal worden onderzocht in welke mate en tegen welke kosten de kwaliteitsstandaard wordt gerealiseerd.

Kwaliteitskaders PO en VO

De kwaliteitskaders voor het PO (incl. SO) en VO (incl. VSO) zijn tot stand gekomen in afstemming met schoolbesturen, gemeenten, onderwijsveld en professionals. Het werkt uit wat gezamenlijk wordt verstaan onder de basiskwaliteit van de schoolgebouwen voor het PO en VO. Het biedt inzicht en houvast voor alle partijen om afspraken te maken over het gewenste kwaliteitsniveau. De kwaliteitscriteria zijn richtinggevend, geen norm. De kaders houden rekening met de wettelijke minimale eisen uit het Bouwbesluit en met de kwaliteitscriteria op het terrein van duurzaamheid, gebruik (functioneel), beleving (architectonisch) en techniek. Er is ook een koppeling gelegd met de GPR¹³, de Gemeentelijke Praktijk Richtlijn.

De kwaliteitskaders kunnen dienen als checklist voor bestaande gebouwen en als basis voor een prestatieopdracht bij een renovatie of nieuwbouw aan architecten, adviseurs en bouwers. De kaders zijn voorzien van een financiële paragraaf.

Beoordelingskader Haarlemse situatie

Nieuwbouw

Door de werkgroep zijn de beide kwaliteitskaders doorgenomen en globaal uitgewerkt (bijlage). Voor nieuwbouw is ons advies uit te gaan van het kwaliteitskader en voor wat betreft het ambitieniveau aan te sluiten bij de wettelijke norm "Bijna Energie Neutrale gebouwen = BENG¹⁴" die vanaf 2020 ook voor de scholenbouw gaan gelden. Het is niet logisch hieraan concessies (vb. Frisse scholen B) te doen als deze norm over drie jaar landelijk van toepassing is.

¹³ GPR (Gemeentelijke Praktijk Richtlijn) vaststellen (GPR Gebouw meet duurzaamheid van woning- en utiliteitsbouw). Een gebouw kan scoren op energie, milieu, gezondheid, gebruikswaarde en toekomstwaarde. Vaak staan energiebezuiniging en milieuvriendelijkheid tegenover elkaar omdat de productie van energiebesparende maatregelen belastend zijn voor het milieu. Gezondheid gaat onder andere over de luchtkwaliteit. Gebruikswaarde gaat bijvoorbeeld over voldoende liften, zijn gangen en trappen breed genoeg etc. Toekomstwaarde geeft onder andere aan wat er overblijft als de gebruiker het gebouw verlaat.

¹⁴ Bijna Energie Neutraal Gebouw,

De prestatie-eisen van BENG voor onderwijsgebouwen zijn geformuleerd aan de hand van het energieverbruik en behoefte per vierkante meter per jaar en een minimaal aandeel op het gebouw opgewekte hernieuwbare energie (bijvoorbeeld door zonnepanelen). De **energiebehoefte** voor verwarming, verlichting en koeling mag opgeteld maximaal 50 kWh/m²/jaar bedragen. Het maximaal **primair energiegebruik** is de optelsom van het energieverbruik voor verwarming, koeling, verlichting, bevochtiging (indien aanwezig) warmtapwaterbereiding en ventilatoren en mag 60 kWh/m²/jaar. Het minimaal aandeel hernieuwbare energie van het primair energiegebruik dient 50% te zijn.

Voor renovatie is het halen van BENG lastig, maar niet uitgesloten, mits binnen redelijke budgettaire kaders en technisch haalbaar. Hierbij spelen meer criteria een rol.

Renovatie

Renovatie of levensduurverlenging van schoolgebouwen is sinds 1 januari 2015 na de overdracht van het planmatig onderhoud en functionele aanpassingen van de gemeente naar de schoolbesturen in het primair en speciaal onderwijs, onderwerp van discussie. De VNG en de PO- en VO-raad zijn tot een gezamenlijk voorstel gekomen, waarbij renovatie en vervangende nieuwbouw als twee vormen voor het verbeteren van het schoolgebouw worden gezien.

- Renovatie heeft betrekking op levensduur verlengende maatregelen waardoor er sprake is van technische en functionele verbeteringen van het schoolgebouw aan de eisen van deze tijd. Deze maatregelen dienen de levensduur van de gebouwen **met 25 jaar te verlengen**.
- Vervangende nieuwbouw betreft de realisatie van nieuwbouw met een levensduur van **40 jaar**.
- Er is voor zowel renovatie als (vervangende) nieuwbouw sprake van een gezamenlijke financiële verantwoordelijkheid. Voor renovatie komt deze tot uitdrukking in het combineren van:
 - De inzet van reserveringsmiddelen voor groot onderhoud van de schoolbesturen (een deel van de raming voor planmatig onderhoud voor de komende 10-5 jaar).
 - De gemeentelijke vergoeding voor het upgraden van het schoolgebouw.

De gezamenlijke financiële verantwoordelijkheid voor zowel renovatie als nieuwbouw betekent ook dat er afspraken moeten worden gemaakt over het monitoren van de kwaliteit van schoolgebouwen. Een keuze voor renovatie of vervangende nieuwbouw vraagt immers een langetermijnperspectief. Dit is ook reden waarom in 2016 een kamerbrede motie is aangenomen, waarin is vastgelegd dat gemeenten bij gebouwen die ouder zijn dan 40 jaar een expliciet besluit moeten nemen over nieuwbouw, renovatie of vervanging van schoolgebouwen tenzij daar in een huisvestingsplan andere afspraken over zijn gemaakt.

Criteria en afweging

Bij de afweging voor renovatie of vervangende nieuwbouw is een aantal criteria van belang (in willekeurige volgorde).

- De leeftijd van een gebouw (> 40 jaar).
- De resterende boekwaarde van het betreffende gebouw.
- De bouwkundige staat.
- De functionaliteit.
- Functie van de school/het gebouw in de wijk, nu en straks, zoals wijkfunctie, participatie, vorming Integraal Kind Centrum (IKC).
- De exploitatie, kosten van onderhoud en duurzaamheid.
- De situering en capaciteit (in relatie tot de stedenbouwkundige, demografische ontwikkelingen, bereikbaarheid, (fiets)parkeren, veiligheid).
- De status en functie van het gebouw, is het een monument, beschermd stadsgezicht, is het beeldbepalend in de wijk of andere invalshoeken.
- Het toekomstperspectief, omvang van de school.

Deze afwegingen zijn van belang voor de afweging tussen renovatie en vervangende nieuwbouw. In de praktijk wordt veelal een financiële norm gehanteerd van 50% van de kosten van de vervangende nieuwbouw als investeringsimpuls voor renovatie. Dit is een hanteerbare leidraad, die echter niet in alle gevallen kan opgaan. Is er bijvoorbeeld sprake van een monument of beeldbepalende status, dan spelen andere criteria en voorwaarden een rol die prijsopdrijvend zijn of leiden tot een ander kwaliteitskader.

Een goed voorbeeld hiervan is de discussie over thermopane beglazing of monumentenglas bij een monumentaal schoolgebouw.

“BENG” of energie neutraal is in het algemeen geen haalbare optie voor renovatie. In het land zijn wel voorbeelden hiervan waarbij het is gelukt, maar dit is altijd maatwerk. De afweging tussen Frisse scholen B en C moet worden gezien in het kader van het beschikbare budget en de TCO. Hiervoor is een businesscase per gebouw nodig. Niveau B is uitgangspunt, maar niet tegen elke prijs. Voor wat betreft klimaat is niveau C gezond, maar B uitgangspunt. Indien dit echter leidt tot een forse investeringen en voorzieningen die niet opwegen tegen de meeropbrengst (TCO berekening), is de werkgroep van mening dat niveau C als maatwerk aanvaardbaar is. Dit geldt ook voor energiebesparing. In de Routekaart Klimaatneutraal heeft de gemeente Haarlem de weg aangegeven dat in 2040 in Haarlem geen aardgas meer gebruikt gaat worden. Aardgasvrij bouwen en renoveren is dan onvermijdelijk en moet daarom mee worden genomen in het proces als randvoorwaarde.

Nulmeting

De werkgroep is van mening dat ook bij renovatie kinderen en personeel recht hebben op een goed en functioneel schoolgebouw dat geschikt is voor de toekomst, d.w.z. voor een levensduurverlenging van ca. 20-25 jaar. Hiervoor is het mogelijk bij een renovatie uit te gaan van de gestelde norm van 50% van de kosten van vervangende nieuwbouw, doch dit te bezien in het kader van de feitelijke situatie (maatwerk) en de totale exploitatie voor de levensduur van een gebouw, de TCO¹⁵, “Total Cost of Ownership”.

Het is wenselijk de keuze inzake renovatie versus vervangende nieuwbouw niet eerst te doen wanneer het gebouw in een slechte technische en functionele staat verkeert, maar al eerder die afweging te maken zodat het schoolbestuur hier rekening mee kan houden in de onderhoudsplanning en de gemeente in haar financieel meerjarenbeleid. In de Haarlemse situatie met vele oude gebouwen (> 50 jaar) is ook hiervoor maatwerk noodzakelijk op basis van een objectieve en heldere methode, waarbij GPR en TCO worden meegenomen. Een inventarisatie van alle schoolgebouwen > 30 jaar (ca. 60?) door een extern bureau naar analogie van de lopende aanbesteding voor gemeentelijke gebouwen (300) is dan een logisch uitgangspunt om een nulmeting te verkrijgen. Vanwege de voortgang van het komende IHP is het gewenst de nulmeting in het eerste kwartaal van 2018 te laten uitvoeren. Het is gewenst hierbij tot een geobjectiveerde prioriteitstelling te komen waarover de besturen het eens dienen te zijn.

Kostendeling

Bekend is dat een schoolbestuur niet (WPO) mag investeren in nieuwbouw, tenzij het gaat om kosten van gebouwverbetering (lees exploitatie of comfortverbetering). Voor wat betreft renovatie en vervangende nieuwbouw is de werkgroep van mening dat het logisch is dat een schoolbestuur bijdraagt (cofinanciering) in de investeringskosten vanuit de hiervoor bestemde middelen (MJOP) voor het betreffende gebouw, doordat er een periode geen onderhoud benodigd is anderzijds vanwege exploitatievoordeel op basis van TCO. Het gaat dan om de onderhoudsactiviteiten (vb. 10 jaar vooraf en 5 jaar achteraf) die het schoolbestuur na renovatie niet hoeft uit te voeren, omdat deze in de renovatie zijn meegenomen of worden voorkomen. Ook dit is maatwerk en afhankelijk van de termijn waarop de voorzieningen worden uitgevoerd. Afgezien van een zgn. “stroppenpot” van 10% kan de bijdrage van het schoolbestuur worden bepaald binnen het noodzakelijke budget. Hierdoor is het wenselijk dat de besturen (gaan) werken met een voorziening voor alle gebouwen.

Door M3V zijn bruikbare voorstellen gedaan voor de afweging tussen vervangende nieuwbouw en renovatie en kostendeling. Deze kunnen wellicht verder in overleg met de werkgroep worden uitgewerkt.

¹⁵ Total Cost of Ownership houdt in dat gekeken wordt naar de levensduurbenadering van een schoolgebouw. Bij TCO wordt dus niet alleen gekeken naar de stichtingskosten van schoolgebouwen, maar ook naar de financiële gevolgen van keuzes in het ontwerp van schoolgebouwen. Er wordt bijvoorbeeld rekening gehouden met de kosten tijdens het gebruik van het gebouw voor energie, schoonmaak, onderhoud en bouwkundige aanpassingen.

Resumerend

De werkgroep stelt het volgende voor:

- Voor nieuwbouw en vervangende nieuwbouw uit te gaan van het kwaliteitskader en via de jaarlijkse actualisatie van de onderwijshuisvestingsbedragen toe te werken naar de normering “BENG” (bijna energieneutrale gebouwen), die vanaf 2020 wettelijk wordt voorgeschreven;
- Voor renovatie uit te gaan van levensduur verlengende maatregelen voor 25 jaar en voor vervangende nieuwbouw 40 jaren;
- Voor renovatie als leidraad uit te gaan van een budget van 50% van vervangende nieuwbouw, waarbij op basis van een afwegingkader en criteria maatwerk per schoolgebouw nodig is; hiervoor een nulmeting voor alle schoolgebouwen > 30 jaar extern uit te laten voeren op basis van de GPR-score en TCO;
- Vanuit de nulmeting een prioriteitstelling bepalen voor de schoolgebouwen die in aanmerking komen voor vervangende nieuwbouw of renovatie in het komende IHP 2019-2022 en voor de komende 15 jaren, waarbij een relatie wordt gelegd met de conclusies en uitkomsten per stadsdeel (instandhouding en capaciteit van de betreffende gebouwen) waarover de werkgroepen PO/SO en VO/VSO zich de komende maanden buigen.
- Schoolbesturen dragen bij in de kosten van renovatie en vervangende nieuwbouw op basis van de onderhoudsactiviteiten (-10 jaar en + 5 jaar) die in het MJOP zijn vastgelegd, onder aftrek van een stroppenpot van 10% voor onvoorziene optredende situaties. Een aanvullende bijdrage kan voortkomen uit exploitatievoordelen, mits het een redelijke bijdrage betreft en er sprake is van een acceptabele terugverdientijd.

Kwaliteitskader Haarlemse scholen

d.d. 15 november 2017

bijlage van notitie Werkgroep Kwaliteitskader Haarlem

De werkgroep Kwaliteitskader heeft zich in een aantal sessies gebogen over de vertaling van het door Ruimte OK opgestelde kwaliteitskader onderwijshuisvesting naar een Haarlems model en daarmee een uitspraak gedaan over de minimale kwaliteit van de Haarlemse scholen. Uitgangspunt is dat de gebouwen voor leerlingen en medewerkers dienen bij te dragen aan goede leer- en werkprestaties. De leden van deze werkgroep hebben een basis kwaliteit voor zowel het Primair Onderwijs (PO) als het Voortgezet Onderwijs (VO) vastgesteld aan de hand van een analyse van het Kwaliteitskader. In de bijlage [Kwaliteitskader renovatie Primair en Voortgezet Onderwijs Haarlem versie 3 d.d. 1 november 2017] is dit gedetailleerd opgenomen.

Bij het maken van afwegingen binnen het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs dient meegewogen te worden of de gebouwen binnen de ter beschikking gestelde middelen zijn te exploiteren. In de afwegingen moet rekening gehouden worden met de totale kosten (en opbrengsten) van de eigenaar (TCO). Tevens dient renovatie en verduurzamen integraal onderdeel uit te maken van het afwegingskader.

Voor nieuwbouw is dit Kwaliteitskader PO en VO integraal van toepassing op de Haarlemse schoolgebouwen.

De huidige Haarlemse situatie met veelal oude gebouwen impliceert echter dat gebouwen veelal verbeterd moeten worden waarbij renovatie en nieuwbouw tegen elkaar afgewogen moeten worden. Hierbij is altijd sprake van maatwerk waarbij aspecten als leeftijd en monumentenstatus moeten worden afgezet tegen de benodigde technische en financiële haalbaarheid.

Conform het door Ruimte OK opgestelde Kwaliteitskader is de gebouwkwaliteit onder te verdelen aan de hand van verschillende criteria. Per criterium worden hieronder de specifieke aandachtspunten bij levensduurverlening van bestaande gebouwen opgenomen.

A. PROCES

Goed overleg met gemeente en schoolbesturen is in verband met de te maken afwegingen tussen de verschillende investeringen essentieel. Er spelen zowel kwaliteits- als kwantiteitsvraagstukken.

B. BELEVING

- *Extern:* De positionering en uitstraling van de entree zijn afhankelijk van de bestaande situatie. De gevel van het gebouw is veelal een vast gegeven.
- Indien LO en buitenruimte bij het VO beschikbaar c.q. opengesteld kan worden voor medegebruik zal daarbij aandacht moeten zijn voor de (visuele) aantrekkelijkheid.
- *Intern:* De hoogtes van ruimten, routing, verkeersruimte, trappen en toetreding van daglicht zijn veelal niet beïnvloedbaar. Veiligheid blijft hierbij de belangrijkste afweging.

C. GEBRUIK

Omgeving: Bij bestaande gebouwen zijn niet alle kwaliteitscriteria haalbaar; bijzondere aandacht verdient de bereikbaarheid en de veiligheid rondom gebouwen. Specifiek voor het VO is goede bereikbaarheid met het OV van belang.

Daarnaast is voor het VO een aandachtspunt bij het vaststellen van minimale capaciteit van het gebouw het aantal m² dat benodigd is voor onderwijsvernieuwing, daar de verordening daar geen ruimte voor biedt.

Buitenruimte: Het kwaliteitskader is bij de aspecten omvang en inrichting van de buitenruimte voor het PO (veelal in combinatie met kinderopvangorganisaties) binnen oudere woonwijken niet één-op-één toe te passen. De openbaarheid van gebouw en terrein nodigt niet uit tot vandalisme.

Bij stallingsruimte van fietsen rekening houden met de type fiets die gebruikt wordt binnen het VO.

Multifunctionaliteit : De specifieke aspecten voor multifunctioneel en mede-gebruiken van gebouwen door verschillende doelgroepen vormen voor bestaande gebouwen een extra uitdaging. Gebouwen zijn lang niet altijd te compartimenteren waardoor medegebruik wordt bemoeilijkt.

Binnen het VO leent alleen LO zicht voor medegebruik, zo nodig voorzieningen voor compartimentering meenemen.

Functionaliteiten: De bestaande gebouwen zijn veelal volledig gericht op het 'ouderwetse' klassikale onderwijs. Functionele aanpassingen aan moderne onderwijsconcepten en verschillende werkvormen en de combinatie met andere functies binnen het PO zoals kinderopvang worden vaak door de

beperkingen van een bestaand gebouw bemoeilijkt. Toch is het streven dat het gebouw de (fysieke) vertaalslag van een visie op leren en ontmoeten voor jongeren van 4-12 en 12-18 jaar vormt en alle aspecten van leren, ontmoeten, werken, pauzeren, praktijk, creativiteit, bewegingsonderwijs is een afgeleide daarvan.

Daarnaast zijn voldoende ruimtes voor individueel werken of spreekruimtes vaak lastig te realiseren. De te stellen eisen aan speellokale en lokale voor bewegingsonderwijs binnen het PO zijn veelal binnen bestaande gebouwen niet te realiseren.

D. TECHNIEK

Gezondheid: De kwaliteitscriteria voor licht, lucht, geluid en temperatuur op het in het kwaliteitskader vastgestelde niveau vormen ook het uitgangspunt bij bestaande bouw. Situationeel wordt bepaald of en in hoeverre hiervan kan worden afgeweken hierbij vormt haalbaarheid en betaalbaarheid een belangrijk criterium; investeringen-opbrengsten analyse. Uitgangspunt blijft het kwaliteitskader.

Duurzaamheid: De duurzaamheidsaspecten vragen specifieke aandacht bij de afweging renovatie- vervangende nieuwbouw. Wat betreft energie wordt aangesloten bij het kwaliteitskader en geldt de norm Frisse Scholen B. Flexibiliteit en schaalbaarheid van gebouwen is veelal lastig te realiseren in bestaande gebouwen. Zoveel mogelijk wordt gestreefd naar gescheiden afvalverwerking en beperking regenwaterafvoer. Omdat Haarlem in 20140 aardgasvrij zal zijn is het onvermijdelijk om hier rekening mee te houden. Een minimale GPR score van 6 (per onderdeel) geldt ook voor de bestaande gebouwen. Een hogere score per onderdeel is wenselijk en zal per gebouw worden gezien in het kader van beschikbaar budget en de TCO.

Onderhoud: Bij renovatie wordt gekozen voor materialen en afwerkingsniveaus die afgestemd zijn op intensief gebruik plus bedoelde functie. Daarbij is voldoende aandacht voor onderhoudsvriendelijkheid en efficiënte en effectieve reiniging. ICT-, en elektravoorzieningen zijn afgestemd op het onderwijskundig concept, de keuzes van uitvoering zijn een afgeleide hiervan.

Dit is een uitgave van gemeente Haarlem,
1 februari 2018

Postbus 511
2003 PB Haarlem
Tel. 14 023

haarlem.nl